ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ МЭНДЭ АМАР!

Мүнөөдэр Буряад ороной хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн ниислэл хотодо нээгдэбэ

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Совемэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 10 (11608)

1968 оной январиин 12, пятница

сэн 2 мүнгэн

...РМАШАМААР ДҮНГҮҮД ...А ШЭНЭ ЗОРИЛГОНУУД

Мүнөөдэр Улаан-Үдэ хотодо оперо болон баледэй театр соо ...публикын хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн боложо, 1967 ...й дүнгүүд ба 1968 оной зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн ...хэнь.

Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй хөөрэлдэхэ асуудалнууд, хэлсэ...үйлнүүд бии. Нёдондо жэлэй ажал хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд ...й хэлэхэ болоо hаа урмашамаар, баясамаар, омогорхомоор ...хэрэгүүд олон. 1967 он хадаа юрын жэл бэшэ, онсо ехэ ил...ай, ойн баярай жэл байhаниинь элитэ. Түрэл Совет засагайн ...табин наhа гүйсэhэнэйнь түүхэтэ баярые нэрэтэй түрэтэйгөөр, ...р суутайгаар угтажа, Эхэ оронойнгоо мандалда ажалай бэлэ...ые үргэхын тула совет хүнүүдэй шэн габьяатайгаар хүдэлhэ...нь мэдээжэ. Ойн баярай жэлдэ республикымнай хүдөө ажахын ...лмэрилэгшэдэй бүтээhэн хэрэгүүд, түйлаhан амжалтанууд ...нние эли тодоор гэршэлнэ.

Хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдахаар абаhан со...ис уялганууд амжалтатайгаар дүүргэгдэв. 1967 ондо гүрэндэ ...о таряа тушааха түсэб 150 гаран процент, мяха—115 про..., hү—108 процент, ноохо—113 процент, үндэгэ—125 про... бэелүүлэгдэв. Эдэ бүгэдэ хадаа 1966 онойхиhоо hуралгүй ехээр ...гдаhан байха юм.

Илангаяа hайшаалтай зүйлнүүдэй нэгэниинь юуб гэхэдэ, үй...эриин али бухы түрүүшүүлэй тоо олошорхоhоо гадна, түрүү ...ктивүүд—колхоз, совхозууд, фермэ болон бригаданууд, отара ...н түүртэнүүл олоор урган гараа. Эрхимэй эрхим коллективүүд...ин баярай жэлэй дурасхаалта бэлэгүүд барюулагданхай. Мухар...эрэй аймагай Суулгын совхоздо, Хяагтын аймагай Ранжуровай ...мжэтэ колхоздо КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй ...идиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй ...схаалта тугууд барюулагдаа. Тэрэшэлэн РСФСР-эй Верховно ...дэй Президиумэй, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ...ПС-эй Дурасхаалта тугуудые олохон ажахынууд абанхай.

Адууhа малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлжэ, мал ажалай про... ехээр абажа, бэлэдхэжэ байхын түлөө Зүүн Сибириин область... болон республиканудай дунда дэлгэрhэн социалис мүры... Буряад оромнай оролсоод, муу бэшээр тэмсэжэ хоёрдохи ...уда гараад, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй ...н шанда хүртэhыень тэмдэглэнгүй байхын аргагүй. Энэ хэ... хүдөө ажахын түрүүшүүлэй шэн габьяа ехэ.

Илангаяа манай орон дотор коммунизмын материально-техни... үндэhэ hуури байгуулгада, КПСС-эй XXIII съездын шиидхэ...үүдые бэелүүлгэдэ республикымнай хүдөө ажахын хүдэл...эгшэд өөhэдынгөө хубитые оруулжа байhанаараа омогорхохо ...оо омогорхоно.

Үнэхөөрөө үнгэрэгшэ ойн баярай жэлдэ республикымнай хү...ажахынхид сагай уларилтай холбоотой хүндэ хүшэр бэрхэшээл...ай тохёолдобошье, баатарлиг үүсхэл оролдолго гаргажа, бага ...амжалтануудые түйлаа, hайн hайхан хэрэгүүдые бүтээгээ.

Зүгөөр энээгээрээ hанаагаа амараад hууха огто болохогүй ...ниинь элитэ. Хүдөө ажахымнай хүдэлмэрилэгшэдэй урда саа... бүри ехэ харюусалгатай зорилгонууд табигданхай. Түйла...амжалтануудаа улам бүри арьбадхаха шухала. Иимэ зорилго...оор Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхоз, Хяагтын аймагай ...уровай нэрэмжэтэ колхоз —дээдын зургаанудай Дурасхаалта ...тда хүртэhэн түрүү ажахынууд тон ехэ hайшаалтай үүсхэл ...ал. Эдэ коллективүүд шэнэ табан жэл соо бэелүүлэгдэхээр ...гдаhан зорилгонуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө ...лис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхые уряалжа, республикын ... ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаба.

Энэ үүсхэлые үнэн зүрхэнhөө дэмжэжэ, аймагуудай хоорондо, ...оз болон совхозуудай хоорондо, хонишод, hаалишад ба меха...орнуудай дунда, гахайшад, шубуушад ба тугалшадай дунда ...үдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүры...үргэн далайсатайгаар, үрэ дүн ехэтэйгээр дэлгэрүүлжэ, 1968 ...бүри ехэ амжалта, илалтануудые түйлаха гээшэ шухалын шу...зорилго болоно.

Мүнөө колхоз, совхозуудта малай үбэлжэлгэ түлэг дундаа ... байна. Энэ хадаа түйлай ехэ харюусалгатай үе болоно. ...э жэлэй амжалтануудай үндэhэ hуури үбэлэй үедэ бата бэ...табигдаха ёhотой. Нэгэшье толгой мал гарзалуулхагүйhөө ... тобир тарганаар ондо оруулха, үбэлэйшье сагта мяха, hү ... абаха зорилго табигдана. Түрүү ажахынуудай дүй дүршэл ...hээ хаража үзэхэдэ, үбэлдөөшье малаа шахажа таргалуулна ...м. Иимэ онол арга, дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо ...ла. Тэрэшэлэн үбэлэй үедэшье hү ехээр hаадаг түрүүшүүл ...ронхой. Энэ талаар Кабанскын совхозой Мало-Колесовско фер... hаалишадhаа hургаал абамаар. Тэдэнэй дүй дүршэл тухайда ... газетын үсэгэлдэрэй номерто дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэhэн бай... Манайда малай үбэлжэлгын ямар ехэ удха шанартай бай... элишэлхын тулада нэгэ жэшээ харуулмаар: республикын ...з, совхозууд жэл соо абтадаг hүнэйнгөө 36—40 процентыень, ...ай—27—30 процентыень үбэлэй үедэ абана. Хонидой 85 ...нтнь, үнеэдэй 50 гаран процентнь үбэлэй сагта түл үгэнэ. ... үнеэд тугаллажа байна, хонид хурьгалжа эхилбэ. Нэгэшье ...й түл үхүүлхэгүй! Хонин бүриhөө хурьга, үнеэн бүриhөө ту...бажа, огто гарзагүйгөөр түлжүүлхэ!—энэ хадаа мүнөөдэрэй ... зорилго.

Ерэхэ жэлэй баян ургасын үндэhэ hуури баhал үбэлэй үедэ ...дана ха юм. Поли дээрэ шэбхэ зөөжэ суглуулха, саhа тэг..., тошон халяаха гэхэ зэргын ажал хүдэлмэри ехэ. Эдэ бүхы ...ла хэрэгүүдые саг болзор соонь оролдосотойгоор бүтээхэ гээ...э удха шанартай.

Али бүхы адууhа малаа үхэл гарзагүйгөөр, тобир тарганаар ...оруулхын тулада малшадай дунда социалис мүрысөө ёhо...ор эмхидхэхэ, ойлгууламжын хүдэлмэри үдэр бүхэндэ ябуул... малшадые анхарал оролдолгоор хүреэлхэ, тэдэнэй алибаа эрил...үүдые hайнаар хангаха зорилго партиин райкомуудай, партий...организацинуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, хү...ажахын мэргэжэлтэдэй урда табигдана.

Шэнэ жэлдэ шэнэ амжалтануудые түйлахыетнай юрөөнэбди, ... түрүүшүүл!

«Энэ Харгааhатада, урдань нэгэшье hаднаггүй хооhон тала байhан газарта бууса түхеэржэ, 18 жэлдэ хонин hүрэг үдхэжэ байнабди. Жэл бүхэндэ зуун эхэ хонин бүриhөө 100 гаран хурьга алгадгүй абадагбди» гэжэ Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой хонишон, Социалис Ажалай Герой Балдама Тугжиевна Доржиева хөөрэдэг.

Үнэхөөрөө Балдама Доржиева, тэрэнэй нүхэр Тыкшэ Цыбиков гэгшэдэй гараар түлжүүлэгдэhэн бүхы хонидые суглуулаа hаа, ёhотойл тэрэ Харгааhатынь хамаг хада, гүбээе бүрхөөмэ, хэдэн мянгаад hүрэг болохол байха.

АРБАН ХОНОГТО—КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБ

УЛААН-ҮДЫН АЙМАГ. Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда үбэлдөө эбэртэ бодо мал шахан таргалуулагдадаг болоhоор гурбан жэл үнгэрөө. Үнгэрhэн октябрь hарада 450 хашараг шахалганда табигдажа, тэдэнь дүршэлтэй малшад Ц-Д. Бамбуева, В. Очиров, Б-Х. Бадмацыренова болон бусадта даалгагдажа үгтөө.

Эдэнэр эбэртэ бодо малые түргэн шахан таргалуулха хэрэгые hайнаар эмхидхэнэ. Коммунис партиин гэшүүн Цыбик-Дари Бамбуева олон жэлдэ тугалшанаар ажаллажа дүй дүршэлтэй болоод, нёдондо намар 74 хашараг шахан таргалуулхаяа даажа абаа hэн. Гурба hарын туршада гүрэндэ худалдаха малынь hайнаар харууhалагдажа, хорин толгойнь дунда зэргээр 340 килограмм шэгнүүртэйгээр, бэшэ малынь 316 килограммтай болгогдожо тушаагдаа. Коммунист Тихон Акуловай даадаг 174 хашараг дунда зэргээр толгой бүриин 302 килограммтайгаар гүрэндэ абтаба.

Шэнэ жэлэй арбан үдэр соо тус ажахын малшад буруу, хашараг түргэн шахан таргалуулжа, хамта 1375 центнер мяха гүрэндөө худалдаба. Арбан хоног соо кварталайнь түсэб 147 центнерээр үлүүлэгдэбэ.

А. НАГАСЛАЕВ.

ХАХАДҺАА ҮЛҮҮНЬ ХУРЬГАЛАА

ТАРБАГАТАЙ. (Телефоноор абтаба). «Маяк» колхозой ахалагша хонишон Никифор Павлов хори найман жэлдэ хонишоноор хүдэлнэ. Тэрэ 674 эхэ хони харууhалдаг. Мүноо тэдэнэй хахадhаа үлүүнь түллэжэ, 380 хурьган абтаад, гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэнэ.

А. СОКОЛОВ,
колхозой главна бухгалтер.

ҺААЛИШАДАЙ МҮРЫСӨӨН ЭРШЭДЭНЭ

Ойн баярай жэлдэ аймагай колхоз, совхозуудай hаалишад хэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар хүдэлжэ гараа. Аймагнай бүхы дээрээ үнеэн бүриhөө 2099 килограмм hү hааhан байна. Тэрэ тоодо Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз—2266 кг, Сэлэнгын совхоз—2207 кг, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз—2199 кг, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз—2189 кг, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз—2034 кг hү үнеэн бүриhөө абажа шадаа.

Манай түрүү hаалишад бүри ехэ амжалта түйлаа. Сэлэнгын совхозой суута hаалишан Надежда Тадвашкина даалгагдаhан үнеэн бүриhөө 4650 кг, Тельманай нэрэмжэтэ колхозой—Владимир Гомбоев—4480 кг, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой—Дари-Дулма Будажапова—4362, Пылжит Жалсанова—4350 килограмм hү hаажа абаа.

Шэнэ жэлдэ hаалишадай мүрысөөн улам хүсэтэйгөөр дэлгэрбэ. Энээндэ Тельманэй, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай hаалишад эхи табяа. Энэ хоёр колхозой hаалишад hаяхан хамта сугларжа, үнгэрhэн жэлэйнгээ дүн согсолоод, энэ жэлдэ бүхы колхозоороо үнеэн бүриhөө 2500 килограмм, 1970 ондо—3000 килограмм hү hаахын түлөө тэмсэхэ гэжэ шиидээд, аймагайнгаа бүхы hаалишадые хабаяа туршахыень уряалаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ Жаргалантын, Загастайн hаалишадай урпа бэшэг хаа хаанагүй зүбшэн хэлсэгдэжэ, hаалишад, малшад дээшэлүүлэгдэhэн шэнэ уялгануудые абана. Химнын совхозой Бургаастайн фермын hаалишад 1968 ондо үүсхэл гаргагшадhаа гээгдэхэгүй, үнеэн бүриhөө 2500 килограмм hү hааха байhанаа мэдүүлээ. Энэ совхоз бүхы дээрээ шэнэ жэлдэ үнеэн бүриhөө 2350 кг hү hааха зорилго урдаа табяа.

Һаалишад, малшад хэлэhэн үгэдөө хүрэхэ гэжэ шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрhөө тэмсэжэ байнхай. Жэшээнь, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишад шэнэ жэлэй эхиндэ бүхыдөө дунда зэргээр үдэртөө 36—37 центнер hү hаадаг байбал, мүнөө тэрэнээ 39—40 центнертэ хүргэбэ.

Һү hаали үдэрhөө үдэртэ нэмэнэ.

П. ТЕНЕТОВ,
Сэлэнгын аймагай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин начальник.

ЧУЛЛЭЙ ҺОНИН

НҮХЭР А. Н. КОСЫГИН МОСКВА БУСАЖА ЕРЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Тюменскэ область болон Норильск аяншалаад, январиин 10-да Москва бусажа ерээ.

(ТАСС).

—<✦>—

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ТЕЛЕГРАФНА АГЕНТСТВЫН 50 ЖЭЛЭЙ ОЙ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Советскэ Союзай телеграфна агентствын табин жэлэй ойдо зорюулагдажа, ТАСС-ай хүдэлмэрилэгшэдэй, совет хэблэлэй ба Москвагай олониитын түлөөлэгшэдэй баярай суглаан Чайковскиин нэрэмжэтэ концертнэ зал соо январиин 10-да болоо.

Советскэ Союзай телеграфна агентствэдэ КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээhэн амаршалгын бэшэгые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичев сугларагшадай нэрьемэ эльга ташалган доро уншаа.

ТАСС-ай генеральна директор С. Г. Лапин элидхэл хэhэн байна.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые баярай заседанида хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаа.

Москва ерэhэн социалис оронуудай телеграфна агентствэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд ба түлөөлэгшэд, тэрэшэлэн Москвада байдаг хариин информационно агентствэнүүдэй корреспондентнүүд баярай суглаанда хабаадалсаа.

В. И. Ленинд зорюулагдана

ТБИЛИСИ, январиин 10. (ТАСС). В. И. Ленинэй Центральна музейн Тбилисскэ филиалда шэнэ экспозици мүнөөдэр нээгдээ. Энэнь В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагданхай. Февралиин революциин hүүлээр партиин бэелүүлhэн стратегическэ хараа шугамтай, В. И. Ленинэй апрельскэ тезисүүдтэй, тэдэниие бэелүүлхын түлөө партиин хэhэн тэмсэлтэй экспозициин материалнууд танилсуулна.

РСДРП(б)-гэй VII (апрельскэ) конференциин, V съездын материалнууд, партиин тактическа линиие тодорхойлон хараалhан В. И. Ленинэй зохёолнууд экспозици дотор ехэ hуури эзэлнэ. Грузида ба Закавказида ямар оршон байдалай тогтоод байhые, ленинскэ тактикые бэелүүлхын түлөө Грузиин большевигүүдэй хэhэн тэмсэлые харуулhан материалнууд стенднүүд дээрэ бии. «Ленинизмын үзэл сурталай илалта» гэhэн темээр музей соо лекцинүүд уншагдадаг.

✦

Советскэ правительственна делегаци ОАР-та аяншалhаар

КАИР, январиин 10. (ТАСС-ай тусхай корр.). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров, советскэ правительственна делегациин гэшүүд мүнөөдэр үдын хойно «Каир-500» гэжэ электро-дамжуулгын подстанцида хүрөө. Энэ подстанци ОАР-ай ниислэлhээ баруун хойно байдаг юм.

Удаань совет айлшад ОАР-ай ниислэлые, тэрэ шадарайнь газарнуудые харалгаяа үргэлжэлүүлээ. Түсхайлбал, Египедэй эртэ урдын памятнигуудые — Гизэдэхи пирамидые тэдэнэр хараhан байна.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Коммунист hунгагдаба

ЛОНДОН, январиин 10. (ТАСС). 1.300.000 гэшүүнтэй машина бүтээгшэдэй болон шудхалаашадай нэгэдэмэл профсоюзай генеральна секретариин түhалагшаар Кен Бретт hунгагдаба. Гурбан жэлэй турша соо энэ тушаалые даажа байhан Уильям Кокин дахяад hунгагдангүй үлөө.

Зоримгой добтолго

ЛОНДОН, январиин 10. (ТАСС). Урда Вьетнамай арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд провинциин түб хото болобшо Контумда байhан американ агаарай -сэрэгэй баазые мүнөөдэр зоримгойгоор добтолоо. Ниидэн гаралгын ба буулгын зурууд харгынуудые, ангарнууд болон американ вертолёдуудай байдаг талмайнуудые тэдэнэр миномёдууд болон томо буунуудаар олоор буудаад, удаань баазада сүмэрэн ороо.

Рейтер агентствын корреспондентын Сайгонhоо мэдээсэhэнэй ёhоор, тэдэнэр 29 американ сэрэгэй вертолёдые, хэдэн самолёдые хүсэдөөр усадхаа гү, али гэмтээгээ, долоон американ сэрэгэй алба хэгшые алаа, 25-ыень шархатуулаа.

Нэгэдэмэл ябуулга хэхэ декада

ТОКИО, январиин 10. (ТАСС). Япон-американ аюулгүйн договорые усадхахын түлөө тэмсэлэй Центральна Комитет хадаа Сасэбо портдо америкын «Энтерпрайз» гэжэ авианосецой оролгодо эсэргүү буруушаалга мэдүүлхэ, вьетнам арадай тэмсэлые дэмжэхэ, Японой Окинава ба Огасавара аралнуудые бусааха нэгэдэмэл ябуулганудай декадые январиин 10-hаа 21 хүрэтэр үнгэргэхэ гэhэн шиидхэбэри нэгэдэмэл заседани дээрээ баталан абаа.

Газетын мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ: Центральна Комитедэй үргэн заседаниин хүдэлмэридэ 46 демократическа организациин 800 гаран түлөөлэгшэ хабаадаа. Сасэбо портдо американ авианосецой орохын урда тээ орочой хэдэн городто буруушаалгын митингнүүд үнгэргэгдэхэ юм.

ЛУГОВОДУУД ШИИДЭНГИ

Сабшалан гээшэ совхозой гол баялиг ха юм даа. Энэ баялигаа зүбөөр ашаглаха, тэрэниие шанаржуулха хэрэгтэ Үдын совхозой дирекци, партком анхаралаа ниилээд хандуулжа байдаг. Сабшалангай участок бүхэн луговодуудта саг үргэлжэөөр даалгагданхай. Тэдэнэр тэрэл участок дээрээ түхэреэн жэл соо өөhэд хоорондоо мүрысэн хүдэлнэ.

Мэнэ hая ажахын гушаад шахуу луговодууд Удинск тосхондо сугларжа, 1967 ондо хэhэн хүдэлмэриингөө дүн согсолhон, саашанхи зорилгоёо тодорхойлhон байна. Энэ асуудалаар совхозой агроном-луговод Н. Б. Афанасьев элидхэл хэбэ. Энэ суглаан дээрэ луговодууд энэ жэлдэ хэхэ хүдэлмэреэ тодорхойлбо. Мүрысөөнэй шэнэ гурим баталан абаhан байна. Бүхы совхозой, мүн луговод бүхэнэй социалис уялга абтаа. Үдынхид Анаагай совхозой луговодуудые социалис мүрысөөндэ уриба.

Суглаанай hүүлдэ 1967 ондо үбhэ ехээр абаhан, даабаряа үлүүлhэн луговодуудта ажалайнь нэмэлтэ түлбэри барюулагдаба. Жэшээнь, Баруун-Хасуууртайн отделениин луговод Мунко Лхасаранов 200 гаран түхэриг, Доодо-Гэлой луговод Доли Аюржанаев 153 түхэриг сэбэр мүнгэ абаба. Дүн хамтадаа совхозой луговодуудта 2400 гаран түхэригэй нэмэлтэ түлбэри үгтөө.

К. ДАГБАЕВ.
Хориин аймаг.

УРГАСАДА ҺАНАЛАА ТАБИНА

Үнгэрэгшэ ойн баярай жэлдэ манай «Дружба» колхозой ажалшад, малшад үйлэдбэриингөө бүхы hалбаринуудаар hайн үрэ дүн түйлаа.

Нэн түрүүн ажахымнай ороохо таряанай баян ургаса абажа, бүхыдөө 105,3 мянган центнер таряа хуряагаад, 30 мянган центнэрэй орондо 42,2 мянган центнер ороохо гүрэнэй амбаарта оруулhан байна. Колхозой свёклошод баhал муу бэшээр хүдэлжэ гараа. Жэшээлхэдэ, гурбадахи бригадын Г. Богидаевай звено 40 гектар газарай га бүриhөө дунда зэргээр 123 центнер саахарай свёкло хуряаhан юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ отделени бүхэндэ таряашад, механизаторнуудай хабаадалгатай суглаанууд боложо, тэндэ үнгэрhэн жэлэй дүн, байгша ондо хэхэ хүдэлмэриин шэнэ түсэб, уялга, тэрэниие дүүргэхэ арга боломжонууд тухай зүбшэн хэлсэгдэhэн байна.

Колхозой алишье отделенидэ шэнэ жэлдэ баян ургаса абаха үндэhэ hуури табигдажа эхилбэ. Жэшээнь, гурбадахи бригадада сабшалан дээрэ 350 тонно шэбхэ гаргагдаа. Таряанай газарта саhа тогтоохо хүдэлмэри түлэг дундаа. Бүхыдөө 4000 га дээрэ саhан тогтоогдохо, сабшалан дээрэ 15 мянган кубометр тошон халяагдахаар хараалагданхай. Бригада бүхэн хабар болотор 50 центнер үнэhэ, ниилээд ехэ шубуунай аргал суглуулха зорилго урдаа табяад, энээнээ хүсэндэнь хүргэхын түлөө оролдоно. Техникэ заhабарилга түлэг ябуулагдана. Эндэхи овощ ургуулагша В. Синицина баhал парнигтаа моринной шабааhа зөөжэ захаланхай.

Дунда-Хэрээтын таряашад, механизаторнууд сүлөө тухагүй хүдэлжэ байна.

Н. КУРТОШИН,
хүдөөгэй бэшэгшэ.
Бэшүүрэй аймаг.

ХАБАРОВСКЫНХИДТА ТУҺАЛХАНЬ

Улаан-Үдын 65-дахи оньhожоруулагдаhан колонныи коллектив үнгэрэгшэ онойнгоо үйлэдбэриин түсэб бүхы дээрэнь эрхим шанартайгаар дүүргэhэн байна. Тус колонныи гушаад мэргэжэлтэд «Востоксельэлектросетьстрой» трестынхидтэ бодото туhаламжа үзүүлхын тулада Хабаровска хизаар hаяхан ошобо.

Тус отрядые мехколонныи начальнигай орлогшо Н. Г. Любченко толгойно.

Н. ХАЗАГАЕВ.

...ЕТСКЭ СОЮЗАЙ ТЕЛЕГРАФНА АГЕНТСТВЭДЭ

...турэнэй центральна информационно байгуулагдаhаар табин жэлэй гүйсэhэн...дуулан, Советскэ Союзай телеграфна ... (ТАСС) коллективые Советскэ Сою...унис партиин Центральна Комитет, ... Министрнүүдэй Совет халуунаар амар...

...хадаа Соведүүдэй ороной олон янзын ...байдал тухай, хилын саана боложо ...ралын шухала ушарнууд тухай совет ...ин дэлхэйн бүхы олониитэдэ үнэн зүб ...нуудые үгэдэг газар болоно. Түрүү...бэтэ табан жэлнүүдэй баатарнуудай, хү...ууудые социалис ёhоор шэнэдхэлгын тү...нэдэй гайхамшагта ажалай илалтанууд ...э ороноо хамгаалагшадай, замбуули...ые эрэлхэг зоригтойгоор шэнжэлэгшэ...э габьянууд, совет арадай зохёон бай...оюун бодолые хэтын хэтэдэ алдаршуул...ла ба социальна дэбжэлын замаар хүн ...е урагшань ехээр дабшуулhан бусад ...илалтанууд тухай ТАСС-ай мэдээсэл...хэйн хүн зон мэдэжэ абаhан байна.

КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ, табан жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэлгэдэ парти ба совет арадай өөрынгөө хүсэл оролдолгые зорюулжа байhан мүнөөнэй эрхэ байдалда информациин удха шанар ба үүргэ бүри ехэ боложо байна. Телеграфна агентствын хүдэлмэрилэгшэд хадаа журналистска шадабаряа улам нарижуулан hайжаруулха зуураа, өөрынгөө хэрэгые гүнзэгыгөөр шудалан, олонациональна совет обществын экономическа, политическэ ба оюун бодолой ажабайдал тухай, ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ талаар партиин үдэр бүри хэжэ байдаг ажал ябуулга тухай hайнаар мэдээсэн дуулгажа, улас хоорондын ажабайдалай ушарнууд ба баримтануудые харуулжа байха үүргэтэй.

Өөhэдынгөө урда табигдажа байhан харюусалгатай зорилгонуудые шиидхэлгэдэ манай Эхэ ороной аша туhада зорюулдаг зохёон байгуулхы ажал хүдэлмэридөө саашанхи амжалтануудые түйлахыень ТАСС-ай хүдэлмэрилэгшэдтэ хүсэнэбди.

...СС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ   **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

ТҮРҮҮ МАЛШАД, МЕХАНИЗАТОРНУУДТА АЛДАР СОЛ

С. СОНЖИНОВ — Хориин аймагай Анаагай совхозой суута хонишон.

Д. ХАНХАЕВА — Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхозой бэрхэ тугалшан.

М. ТКАЧЕВ — Бэшүүрэй совхозой Ново-Сретенкын отделениин дүршэл ехэтэй луговод.

Ц-Д. ЧАГДУРОВ — Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим механизатор.

Д. ДОРЖИЕВА — Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишон.

Ц. ШОДОЕВА — Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой солото һаалишан.

В. ДАШАБЫЛОВА — Мухар-Шэбэрэй айма[г] «Одон» совхозой шадаба[р] һаалишан, коммунист.

Районуудай партийна конференцинүүдһээ

АЛАД ХАРАЖА ХҮДЭЛХЭ, АЖАЛШАДАА АНХАРАЛААР ХҮРЕЭЛХЭ

(ДЕЛЕГАДАЙ ТЭМДЭГЛЭЛ)

Холын хойто Баунтын аймаг алташье, үнэтэ ангай арһа үгэдэг нютаг гэжэ республика дотороо суурхадагынь мэдээжэ. Эдэ хоёр һалбари аймагай экономикодо гол һуури эзэлдэг. Хүдөө ажахынь багахар хэмжээтэй. Тингэбэшье зүб шэглэлтэйгээр хүгжэжэ байһан һалбари мүн.

Хүдэлмэриин технологи эрид нарижуулһанай ашаар Баунтын алта малтагшад һүүлэй жэлнүүдтэ япалахан амжалтатай, экономическа үрэ дүнгыншье һайн. Ципиканай приискын управлениин коллектив 1967 оной үйлэдбэриин түсэб 117 процент дүүргээ һэн. 1965 онтой жэшэбэл, абтаһан грамм алтанай өөрынь үнэ сэн 9,2 процентээр хямдараа. Геологуудай коллективууд һайн хүдэлжэ байна. Хүдөө ажахы хүгжөөлгэ дээрэшье амжалта бии. Аймагай колхозууд мяха, һү абаха. гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб дүүргэжэ шадаа. Ангуушад даабаряа мүн лэ бэелүүлээ.

КПСС-эй Баунтын райкомой партийна конференци дээрэ хэһэн тоосоото элидхэл дотор эдэ амжалтанууд эли тодоор харуулагдаба. Элидхэлшэ—партиин райкомой нэгэдэхи секретарь **Г. И. Воронин**, элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн делегадууд аймагай партийна эхин организацинуудай, аймагай хүтэлбэрилхы организацинуудай ажал ябуулга тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна. Тиихэдээ партийна эхин организацинууд хүдэлмэреэ улам һайжаруулха, нарижуулха асуудалда анхаралаа онсо хандуулдаг болоо гэжэ тэмдэглэбэ. Тиимэ байха ёһотойшье ха юм даа. Тэдэнэр лэ партиин райкомой түшэг тулгуури, шиидхэхы хүсэниинь болоно бшуу.

Маловска үйлэдбэриин участогай партийна эхин организациин һайн хүдэлмэриие жэшээ болгон харуулба. Эндэ эмхидхэлэй-партийна, ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайнаар табигданхай. Тэрэнэй зэргээр тус участок үйлэдбэриин түсэб ходо үлүүлэн дүүргэжэ байдаг шуу. Партийна организаци, тэрэнэй бюро (секретарь нүхэр В. К. Третьяков) хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай эдэбхи үүсхэл бодотоор бадаруулжа шададаг, ажалшадай ажаһуудал һайжаруулха, соёл культурын талаар һайнаар хангахые ходо оролдожо байдаг. Партийна суглаанууд дээрэ партийна шэнжэтэй шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ, үйлэдбэридэ түрүү онол арга онобшотойгоор нэбтэрүүлэгдэнэ. Алмалта, арьбалалта, материальна, моральна талаар урмашуулга—партийна организациин урдаа хараха хэрэгынь болонхой. Бүхы коммунистнуудай дийлэнхи олониинь үйлэдбэриин шиидхэхы һалбаринууд дээрэ хүдэлжэ, үльгэр жэшээ харуулдаг зэргэтэй.

Эдэ участок дээрэ экономическа шэнжэлэлгын бюро байгуулагданхай, үйлэдбэриин коллектив бүхэнэй финансова ажахын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэжэ, заабари һургаал үгэжэ байдаг гурим эндэ тогтоогдонхой. Эмхидхэлэй энэ мэтын ехэ хүдэлмэри ашатуһатай байһанаа харуулна. Тус участок приискын управлени дотор экономическа байдалайнгаа, үйлэдбэриингөө талаар түрүү һуури ходо эзэлжэ ябадаг юм. Алта малтаха 1967 оной жэлэй түсэб 122,9 процент дүүргэгдэһэн байна.

«Путь к коммунизму» колхозой партийна организациин хүдэлмэри һүүлэй үедэ эли бодо һайжараа. Колхозой экономико һайжаруулха, ажалай журам бэхижүүлхэ, коммунистнуудай түрүү үүргэ дээшэлүүлхэ, тэдэнэй харюусалга шангадхаха гэхэ зэргын асуудалнууд партийна организациин үдэр бүриин анхарал доро байдаг. Мяха, һү абалгын үрэ дүнгүүд бүришье һайн. Табан жэлэй үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада энэ артелиин үхэр 30 процентээр, оро—30 процентээр, адуун 16 процентээр үдэһэн, мяха абалга 1.5 дахин, һү—1,3 дахин ургаһан байна бшуу.

Аймагай коммунистнууд өөһэдынгөө урдахи зорилго, харюусалтые зүбөөр ойлгонхой, алибаа бүхы асуудалнуудые шиидхэлтэдэ эзэн ёһоор, гүнзэгы бодолтойгоор хандана гэжэ тэмдэглэнэ. Партиин райком, олонхи партийна организацинууд социалис мүрысөө эмхидхэлтые бодотоор гүримшүүлэдэ, тэрэнэйнгээ онол аргые ходо нарижуулан һайжаруулжа байдаг болонхой. Партиин райком энэ талаар партийна эхин организацинуудта бодото туһаламжа үзүүлнэ, зүб заабари үгэнэ гэжэ приискын управлениин үйлэдбэриин техническэ таһагые даагша **Ф. Г. Колобов**, Муйн адагай сельскэ Советэй түрүүлэгшэ **Г. И. Сорокин** гэгшэд хэлэһэн байна.

Гэхэтэй хамта, партиин райкомой хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые элирхэйлэн зааһан шүүмжэлэл энэ конференци дээрэ үргэнөөр дэлгэрээ гэжэ тэмдэглэмээр. Үнэхөөрөөшье КПСС-эй райкомой ябуулдаг партийно-эмхидхэлэй, соёл сурталай хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл бии байһаар. Илангаяа партийна эхин организаци бүхэнэй үүргые дээшэлүүлжэ шадаагүй байна. Зарим организацинууд коммунистнуудтаа эрилтэ багатайгаар хандана. Партиин Уставаар тодорхойлогдоһон уялгануудые хазагайруулдаг коммунистнууд эндэ тэндэ дайралдана.

Колхозуудай экономикые бэхижүүлхэ хүдэлмэридэ дутуу дунда юумэнүүд, шиидхэбэреэ хүсэд олоодүй асуудалнууд бии. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие оньһожоруулха хэрэг гэзгэлтэй. Энэ асуудалые шиидхэхэ зорилгоор партиин райком ёһотой бодото хэмжээ абанагүй. Мүнөө аймаг дотор «Сельхозтехникын» отделени аргагүй хэрэгтэй болоод байна. Теэд энээн тушаа нэгэтэ бэшэ асуудал табигдаһаншье һаа, мүртөө ороодхиноотүй.

Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ хангалгада ушардаг дутагдалнууд аали нобшоор усадхагдана. Гэр байра дуталдаһаар. Байрын гэр барилгада һомологдоһон мүнгэн дууһан хэрэглэгдэнэгүй. Тиитэһэн мүртөө барилтын шанар муу. Соёл культурын эмхи зургаанууд байра байдалаар ядалдана. Малшадай үдэр бүриин хэрэглэмжэ хангалга бүришье һаа биратгүй байдалтай. Һаалишад, мал адуулагшад, орошод—эндэхи гол ажалшад. Тэдэнэй байдал тушаа бүхы һаналга табиха хэрэгтэй ха юм. Тиигэн гэтэр малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри муугаар ябуулагдана, үни удаан сагта тэдэнэр кино харанатүй, концертнэ бригада тэрээн уруу ошодоггүй бшуу. Эд бараа, эдеэ хоолой зүйл наймаалга баһал нимэрхүү ааб даа.

Иимэ байдалһаа уламжалан, һуудал байдал һайжаруулха асуудалда анхаралаа онсо хандуулхыень конференциин делегадуудай партиин райкомһоо эрилтэ табиһаниинь тон зүб. Энэ захяаень шэнэ райком бодото дээрэнь бэелүүлхые оролдохо бэзэ гэжэ найдагдана. Энээнтэй хамта хүн зониие хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй оюун сэдьхэлэй эрилтые гүйсэд хангаха хэмжээ ябуулгануудые хараалхые дурадхаһан ушар юрын хэрэг бэшэ.

Баунтын районно партийна конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **К. М. Продайвода** хабаадаһан, тэндэ үгэ хэлэһэн байна.

Партиин шэнэ райкомой эмхидхэлэй пленум зарлагдажа, КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретаряар **Г. И. Воронин**, секретаряар **В. Н. Галеев** гэгшэд һунгагдаба.

М. ВОРОБЬЕВ.

ОЧЕРК

СЭБЭР СЭДЬХЭЛ

ҮГЛӨӨГҮҮР тээшэ хүйтэн бүришье ордоһолжо, Алташын-Адагаар сагаан жабар манатан тооһорно. Шанга хүйтэндэ тэсэжэ ядаһандал, Хёлго голой мүльһэн абяатайгаар тас-няс гэнэ, тээ доогуур тошон халиһан хэбэртэй, урал һаарал болоно.

Цырен-Дулмын хүбсалжа гарахада газаа үшөө харанхы, об-тобхон лэ айлнуудай гэрһээ утаан гаража байба. Тосхоной үйлсэдэ хон-жэн. Гансал үе үе хаана нэгэ тээ хашаагай хаамжын хахинаха абяан дуулдаад, баһал хэнэйшьеб малай фермэ тээшэ алхалха, саһанай сар-сар гэхэнь үглөөнэй һонор суурянда элихэн дуулдаха юм.

«Энэ Цырма хаатэй гү даа. Хүсэхэ юм байна» гэжэ бодоод, Цырен-Дулма алхасаа шангадхаба. Үглөөнэй жабар, оорынь халуун амин хоёрто зузаан пулаадайнь заха шагшаг, духа дээрэнь һанжаһан хэлэн үһэнүүд абаһаар сэнтээдхэнэ.

— Одоол янгинама хүйтэмнай ерэбэлтай,—гэжэ Цырен-Дулма дулаахан альгаа хасартаа дахан, мүнөө хүсэжэ ерэһэн нүхэртөө хэлэбэ.

— Яшоо һэм даа, январь гээшэ гүбэ. Яһала дулаан байгаа ха юм,—гээд Цырма Гыденовань хүйтэн жабарые тоогоошьегүй ябана.

Теэд Цырма хүгшэн хори-гушан жэлдэ малай хойноһоо ябахадаа энээнһээшье болохо жабар, хүйтэ нойтые үзэһэн. Нилээд боргожоһон, хатуужаһан бэе ааб даа. Тэрээндэ юун гайхал байхаб. Малшад гээшэмнай хэдышье ехэ хүйтэн жабар, һалхи шуурганһаа, саһа бороонһоо айгаад һуудаг зон бэшэ бшуу.

МҮНӨӨ хоёр һаалишад үнеэлэйнгээ үглөөнэй һаалганда ошожо ябахадаа, ажал тухайгаа хэдэн үгэ андалдажа урдина.

— Юрэдөө Чимитсу Эрдынеева та хоёрой хэнтнай үнгэрэгшэ жэлэй дүнгөөр түрүүлжэ гарабаб? Үсэгэлдэр Доржо Дымбрыловичнай мүрысөөнэй жэлэй дүн согсолхомни гэжэ байна һамнай. тэрэниинь хараа һэн гүш?—гээд Цырма Гыленова саахануур абажа асууна.

— Харалташьегүй, Чимитсу түрүүн гараа ёһотой,—гэжэ хэлээд, Цырен-Дулма Улзытуевань сэдьхэлэйнгээ нэгэ «хүндүүлхэйхэн» асуудал дайралдуулһандал дуугай болошоно.

— Яһала олон жэлдэ совхоз, аймаг соогоо эрхим түрүү ябаа гүбши даа. Нэгэ жэлдэ ахигдахадаа лагаа ехээр һанаата болоноош. Шэнэ жэлдэ алдаһанаа тэхэрюулхэш хаана ошохо һэм,—гэжэ нүхэрынь сэдьхэлыень заһаха юм.

Хэрбээ хоёр һара үбдөөд, курортдо ошожо ажалһаа һаатаагүй һаа, Чимитсүе урдаа оруулхагүй байгааб. Мүнөө жэлдэ одоол харуужаһди, хэмнай илагша ааб гэжэ досоогоо эрид бодожо ябабашье, Цырен-Дулма нүгөөдэдөө юушье хэлэбэгүй.

Олон малай аминда байра соо дулаахан. Үүдэ татахалаар урдаһчань үнеэхил үнинэй дадашаһан силосэй хангалтама үнэр, үшөө малай шэбхын гашуубтар үнэр хамар сорьён угтана. Дүрбэн рядаар жэрытэр уяатай байһан хуу нэгэ адлирхуу — хуаа зүһэтэй тарган томо, түнжэгар үнеэд аажам томоотой юумэд хибэдэһээ хибэн зогсоно. Зариманиинь хэбтэһэнээ, эзэлэйнгээ ерэхэдэ дурата дурагүй һуняаһаар бодонод. Энэ үедэ фермын бусадшье һаалишад бии болошо, хүнүүдэй эндэ тэндэ «һаа, һэшэ» гэлдэхэ, хүнэг амһартын хангирха, олон малай эдеэлжэ, хүнлоор уухилалдаха абяан малай байра соо дүүрэшэбэ.

ЦЫРЕН-ДУЛМА ерэһээр лэ гутал хубсаһаяа һэлгэжэ үмдөөд, малдаа үбһэ тэжээлыень хобто кормушкадань хэжэ, үнеэдээ һааха хүнэг амһарта бэлдэжэ оробо. Зарим үнеэдэйнгээ үбһэ тэжээл кормушкада хэхэ забда үтэнгүй хомхойрхо, дугташалдахадань, «Байзыш даа уты, һурамар гарнуудай сүлөөгүй хүдэлжэ байхада, толгой соохи бодолнуудынь баһал энэ һүнэй таһалдуурүй сорьёлмо дуһалнууд шэнгеэр, хойно хойноһоо һубарилдан гүйлдэнэ, хөөрсэгэнэлдэнэ. Ажабайдал, ажал, гэртэхин тухайгаа бодоно, баһа тугаарай сугтаа хүдэлдэг нүхэрэйнь хэлэһэн үгэнүүд һанаандань ороно.

Тээсгэн нэгэ һара үбдэжэ, үшөө нэгэ һара Горячинскын курортдо ошожо ерэхэдэнь, үнеэдэйнтээ танигдахаар бэшэ, шэбхэ шабааһандаа зуурашанхай, үрзэгэр муунууд болошоод байхыень харахадаа харанхалжа унан алдаһанаа һанана.

Нэгэтэ үдэрэй һаалгын үедэ совхозой парткомой секретарь Александр Филиппович Плюснинэй Алташын фермэдэ ерэхэдэ эрхим һаалишан Цырен-Дулма Улзытуева үнеэн дороо уйлажа һуугаа һэн.

— Ши, Цырен-Дулма Гомбоевна, яагаабши? Хэн гомдохоогооб?—гэжэ тэрэ гайхаба.

— Харыт даа энэ, юун гээшэб? Үдэртөө 8—9 килограмм һү гаралаг үнеэдни иимэ болошоод байна. Дэмышье эдэнээ орхижо. курортдо ошоо хаб.—тээд һаалишан хүнэгэй оёорто байһан һү харуулба.

— Теэд хайшан гэхэбши. Дурэшэлтэй һаалишанай хомор дээрэ-

«Сливка», шинии хубита хоолые хэн буляалдахаяа байгаа юм, жаалдамар» гэжэ зөөлэхэнөөр хэлэхэ юм. Малнуудайнгаа хоорондуур ябахадаа нэгэшье зандарна, хараанагүй. Дуугайхан ажалаа хэжэл ябана.

Һаалишанай үнеэн дороо һуужа, сэрбэгэр ута хүхэнүүдыень хоёр гараараа шобторжо эхилхэдэнь, дүн сагаан һүн сорьён гоожожо, хооһон хүнэгэй оёор абяатайгаар сохино. Үнишье болобогүй, һүн хүнэг соо хөөһэтэн нэмэжэл байба. Дурэтэй һээл орондош залуу хүниие табиха баатай болообди. Шамайе амаржа, бэеэ аргалуулжа ерэг гэжэ курортдо эльгээгээ ха юмбибди. Энээндэ ши зэмэтэй бэшэш,—гэжэ парткомой секретарь һанааень заһана...

ТИИГЭЭД бүхэли хахад һара соо үдэр. һүнигүй оролдожо, үнеэдээ хуушан түхэлдэнь оруулаа, һү шэмыень нэмээгээ бэлэй.

Мүнөө һаалишан «Пензячка» гэжэ эгээл һүтэй, эгээл томо үнеэнэйнгээ хажууда ошобо. Тэбхэгэр үргэн нюргыень эльбэжэ, доошоо һанжаһан һарагар томо хүхэ дэлэнгыень барижа үзэнэ. Хөөрхэймни, тугаллаха дүтэлбэл хаш. Баһа өөртөөл адли үдэрэй 20 гаран литр һү үгэхөөр эмэ тугал гаргаарай даа. Энэ хажуудашни байгша шинии түл «Еранка» гэжэ шэнэ түрэһэн гунжан мүнөө үдэрэй 14—15 литр һү үгэнэ ха юм» гэжэ аман соогоо дуугарна.

Энэ үнеэдые түрүүн хайшан гээд абаһанаа баһал һанаадхина.

1965 ондо совхозынь Пензенскэ областьһоо 150 толгой һайн үүлтэрэй гунжалые асаржа, Алташын-Адагай фермэдэ үгэһэн юм. Ажахы соогоо жэлһээ жэлдэ эгээл ехэ һү һаадаг түрүү һаалишан хадань совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд: «Эдээн сооһоо дуратайгаа шэлээд аба»—гэжэ Цырен-Дулма Улзытуевада дурадхаа бэлэй. Тэрэнь үнишье бодожо үзөөгүй, иигэжэ хэлэбэ:

— Үгы даа, тиигэхэгүйб бултал адли жээрэб татаад лэ, шамда һайн, намда муу үнеэн дайралдаа гэжэ гомдохо гомдолтүйгөөр хубаажа абая. һүүлдэ ямар пюураараа зоной урдаһаа харахабиб,—гэбэ.

Тэрэниие шагнажа байһан нэгэ хүн хажуудань ерээд, гайхангяар:

— Жэгтэйл хүн байнаш даа, амандаа ороһон өөхэ хэлээрээ түлхижэ гаргажархиха гэжэ,—гээд, урмаа таһарһан янзатай саашаа ябашоо һэн.

ЭДЭ ГУНЖАД сооһоо шэлээд абаашье һаань, хэ, шобто хараха хүн энээнһээ урагша түрүү һ[аалишан] үнеэдые иигэжэл хубаа[жа] ха юм гэжэ Цырен-Дулма на наагуураа һанажа өөрынь сэдьхэл зүрхэн иигэжэ хэлээ: теэд хүндэ [...]жэ байдаг ха юм. Тэрэшни[...] Хүн бүхэнэй энээн шэ[...] дээжэ сүсэгы халмаад, бэе[...] рые хараад ябаха болоо [...] хэрэгнай ягаад бүтэхэб, гээд гэрэлтэ һайхан комму[...] гуулхабибди.

Имэл үнэн сэхэ, сэбэ[р] тэй, олоной хэрэгтэ хүсэ гамнангүй ябадаг хадань Адагай фермынхид нүхэр вае хүнлэлэг ёһотой. Му[...] дээ һаажа дүүргээд, шэбхэ арилгажа байхадань, туга[...] ма Гыденовань:

— Цырен-Дулма за, яб[...] ошожо ууя,—гээд ферм[...] тээшэ дуудаба.

Харгыдаа баһал үнеэхи[...] хайдаа зугаална.

— Юундэ һанаата бол[...] гэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүр[...] литр һааха уялгатай [...] литртэ хүргоо ха юмши. чемпион болоһон Чимитсу ваһаа оройдоол зуун литр дээлши,—гэнэ нүхэрынь.

— Цырма абгай, иигэ[...] фермэдэмнай шэбхэ шаба[...] ха оньһон түхеэрэлгэ, авто[...] тэдхогдохонь. Үнеэдээ [...] шинаар һаадаг болохомнай, табиха зон үглөө ерэхэнь Одоол амархабди даа,—гэ[...] Дулма түрүүнэйнгээ хөөр[...] доо тээшэнь шэглүүлнэ...

Энэмнай юрын лэ ажал[...] Иимэ хүнүүд олон ааб даа, һайхан сэдьхэлтэн, «алтан[...] гэжэ зон хэлсэдэг.

М. НАМЖ[...]

Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхоз.

Эдэнэр галай буулн нособые анхаралтайгаар харана. Ерээдүйн булад хайлуулагшад Михаил Борисов (зүүн гар тээнь) Геннадий Брюнчалин гэгшэд мартенэй пеэшэнэй хажууда зогсоно. Эдэ хоёр хүбүүд Магнитогорск городой профессионально-техническэ № 13 училищида һурадаг юм. Тиихэ зуураа, Магнитогорскын металлургиин комбинадай 1-дэхи мартенэй цехтэ ерэжэ, ажалайнгаа түрүүшын алхамуудые хэнэ. Мүнөө дээрээ булад хайлуулхыень тэдээндэ хүн найданагүй. Зүгөөр эдэнэр булад хайлуулагшадта туһална. Хэзээшьеб нэгэтэ эдэнэр ёһотой булад хайлуулагшад болоод, мартенэй пеэшэнэй үүдэндэ зогсохо байха даа.

ТАСС-ай фото.

АДУУНҺАА— АРЬБАН, ДАЛА

Ужам дэлгэр Буряад орон нютагтамнай мал олоор үсхэбэрилэгдэжэ байдаг. Һүүлэй жэлнүүдтэ эбэртэ бодо мал, хонидой тоо нилээд олошоржо, ашаг шэмэнь дээшэлээ. Гэбэшье адуун һүрэгые олошоруулха хэрэгтэ үшөөл багаар анхарагдана.

Адуу мори олоор үсхэбэрилжэ байхада һайниинышье һайн. Яахадааб? Республикымнай олонхи ажахынууд малай бэлшээри ехэтэй. Илангаяа холын тунга бэлшээридэ адуун һүрэгые үдхэхэдэ таатай байдаг. Энэ талаар зарим жэшээнүүдые абажа харуулхаар. Яруунын аймагай Иисэнгын совхоз хоёр жэлэй саада тээ адуу моридые олошоруулха гэжэ республика дотороо үүсхэл гаргаһан байгаа. Энэ ажахы үнгэрэгшэ жэлдэ адуугаа зарим тэды олошоруулжа, мяха ехээр худалдаһан байна. Яруунын аймагай түб—Нарһатада болоһон ярмагта зуу гаран мори худалдажа, совхоздоо нилээд олзо доход оруулаа.

Саашадаа тус ажахыда адуу үсхэбэрилгэ гол һалбаринуудайнь нэгэн болохо юм. Тус совхоз энэ һалбаряа хүгжөөхын тулада шадамар бэрхэ хүнүүдые адуушан болгожо табидаг. Адуушад М. Базарсадуев, Е. Цыдыпов, М. Цыбенов, Ц. Сультимов гэгшэд даажа байдаг һүрэгүүдээ холын бэлшээридэ гаргажа, үбэл зунгүй байлгана. Адуу моридтоо өөһэдынгөө хүсөөр үбһэ тэжээл бэлдэжэ абадаг юм. Илангаяа гүүдые аминдань һалгажа, һайнаар харууһалһанайнгаа ашаар тэдэнэр жэл бүри зуун гүүн бүриһөө 70—80 унага түлжүүлнэ.

Мүн Захааминай аймагай зарим колхозуудта адуу мори үсхэбэрилгэдэ анхарагдадаг болоо. Тиигээшье һаа, энэ шухала хүдэлмэри манай республика дотор алишье ажахынуудта һайнаар эмхидхэхэ арга бии. Тиимэһээ түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэхэ ёһотой. Хэрбээ колхоз, совхозуудта адуун һүрэг олошороо һаа, гүрэндэ худалдагдаха мяханай хэмжээн нилээд дээшэлхэ. Энээнэй хажуугаар ажалай мори унаа бэлэдхэжэ, саг зуурын хүдэлмэридэ хабаадуулха арга байна. Трактор, машинануудай олоншье байгаа хада ажалай морид хэзээдэшье хэрэгтэй. Гол түлэб малай фермэ, отарануудта һайн моридые байлгабал, малшад тэрээгээр ʻямаршье' хэрэгээ бүтээжэ байха ха юм. Ажалай моридые зүбөөр хэрэглээ һаа, ажахынууд энээнһээ гарзатахагүй, харин өлзо доход оруулха, хүдөө ажахын техникые гамтайгаар, хэрэгтэй хэрэггүй ажалда ябуулангүйгөөр тэдэнээ зүбөөр ашаглаха байна бшуу.

Үшөө ямар һанамжа [...] Бусад ажахынуудай [...] лэгшэд, мэргэжэлтэд [...] хараалхадаа, адуун һүр[эг] олошоруулха тухайда [...] домжолногүй. Адуушад[...] тоогдоногүй. Тэдээн[...] лай түлөөһэ үгэхэ гүр[...] наринаар харагданагүй. [...] хамта, саашадаа племе[...] дэлмэри ябуулагдаха [...] Урдань манай республ[...] хэрэгые эрхилхэ тусга[...] нэй эмхи байһанаа, [...] доо һэн. Мүнөө үе[...] гээд, адуу моридые үсх[...] аргануудые хэрэглэхэ [...] заабари үгэхэ тусхай [...] үгы гэхэдэ алдуу [...] Тиигээд юун гэжэ [...] Адуу үсхэбэрилгые эм[...] тулада республикын [...] хын туршалтын станц[...] гаар таһаг бии болго[...] жэлтэлые табибал боло[...]

Адуун гээшэ манай [...] кын олонхи аймагууд[...] үсхэбэрилэгдэхэ мал [...] рэнэй һайн талань гэ[...] моридые ондо оруулха[...] жээл бага хэрэгтэй. Га[...] шээри дээрэ байлгааш[...] хүйтэниие дабаха ха[...] талыень бодобол, адуу[...] орохоһоо бэшэ, үлүү[...] байхагүйл.

Д. ЖИГЖ[...]

зоо[...]

МЕХАНИЗАТОРАЙ МЭРГЭЖЭЛДЭ ҺУРАНА

Ерэхэ хабарай тарилгада бүхы тракторнуудаа хоёр халаанда хүдэлгэхэ зорилгоор XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой правлени үбэлдөө, хабартаа колхозниигуудаа трактористын, комбайнерай мэргэжэлдэ һургаха гэжэ оролдоно. Мүнөө 15 хүбүүд һуралсана.

Механизаторнуудые бэлдэхэ һургуулида колхозой главна инженер Слукин, главна агроном Лобадзе, ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха механик Жаркой болон бусад багшална. Мү[н] колхозой бусад хүтэлбэри[...] парткомой секретарь нүхэ[р] [...]тисов һуралсагшадта элдэб [...]далаар лекци уншана.

Һургуулиин хэшээл ко[...] улаан буланда үнгэрдэг. Т[...] һуралсалда хэрэгтэй юума[...] сэд бии.

Һуралсажа байһан [...] программада хабарай тари[...] эхилтэр дүүргэхэ юм.

В. КЛОЧИХ[...]

Зэдэ.

...ХҮДӨӨ ...АЖАХЫН ...РҮҮШҮҮЛДЭ ...АЛДАР ...СОЛО!

...таран жэл соо Гарма ... тракторташье хүдэ- ...комбайнер, механигшье ...слесарь, түмэршэ дарха- ...ргажэлшье шудалһан. ... энэ механизатор Хо- ...аймагай Анаагай сов- ...машина техникэ заһаба- ...дэрэ эрхимээр хүдэлжэ ...Иимэл хүниие «алтан ...» гэдэг бэшэ аал?

...РАГ ДЭЭРЭ: Г. А. Аю-

...НАМЖИЛОВАЙ фото.

...РАГЛАЛ

ЖАРГАЛАЙ ТҮЛХЮУР

...ынөөхи хоёр басагадайнгаа ...рэ дээгүүр ошонгүй, Худан ...й сиидэгэр хүхэ елүүртэ ...дажэ ерэхэдэнь Нимбуу баа-...:

— Иихэдээ хайшаа үхид гээ-...! Би эдээндэ адли ажаллаһан ...энэ тэргэһээ буухагүй, ха-...сайдаа яараха байгаалби, — ...бодобо. Тэрэнэй хараһаар ...арнь басагад малгайнуудаа ...а, мульһэн дээрэ толотоһон ...згэр улаахан нюурнуудаа ха-...бүхэли үдэр задараагүй үһээ ...ажа эхилээ һэн.. — Ээ, даа, ...адин! Иихэдээ тэрэ клубтаа ...яараба гээшэл даа. Хагар, ...анда байха һэмди гэлдэнхэй ...н. Дан орой болотор тэрэ ...а дээрэнь басагадаа барижар-...а гүб? Гэртээ хүрэжэ хүбса-...шье һэлгэхэ байһыемнай Ним-...баабаймнай ойлгобогүй, ямар ...оо алдаһан үбгэн агшаб гэжэ ...нухайгаа һанаба ёһотойл даа! ...ажэ тэрэ өөртөө дуугараад, ...хоол тэргэдээ хүллэһэн үндэр ...морёо ташуурдаба.

...унгармаа Сэсэгмаа хоёр Ми-...овкын дунда һургуули дүүр-..., Улаан-Үдэ ерэжэ, дээдэ һур-...улиа экзамен баряа һэн. Теэд ...найй энэ эрмэлзэл талаангүй-...р мухардаа бэлэй. Конкурс ба-...-бираагүйбди гэжэ нютагай-...аа хэлэхээшье эшэнхэй. ...охонгоо бусахадаа Худанай ...хозой хоёрдохи отделениин ...торна бригадые даагша Чи-...т-Доржо Санжижаповта эль-...дээ һэн.

...басагадаймни сэнгэхэ, хүхихэ ...нииньшье юм ааб даа. Теэд ...соогүйдэмнай баһал гайтай ...нал. Ниитынгээ малые дуу-... үргүүлжэрхёо һаа яахабибди. ...л үдэр үбһэгүй гү, али ...дэбдихэртэй хонуулаа һаам-..., тэрэ Сагаан-Нуурай фермын ...үүд борьбо дээрээ һуухал. ...жэ эдэ хоёр басагаднай ...доошье хэлэбэ һэмнай. Буза-..., энэ хоёр жэл удаа Могсохон, ...аныемнай ган һунааба даа!.. ... гэжэ бригадир Чимит-Доржо ...жижапов бодомжолһоор совхо-...нгоо центрэй сэхэ урдаһаа оро-...ербэ.

...артэнь яаралтай түргэн кон-...о ерэхэ гэһэн захяа хүлеэжэ ...гаа һэн.

— Бухатын отара ошохо боло-...та даа. Тэндэ эртын хонид ...ьгалжа эхилээ. Тэжээл бага-... байна. Тэрээхэн урдахи го-...нь үбһэ газаань буулгажа ур-...дүй байналди, — гэжэ дирек-... Борис Раднаевич Санжими-...шов хэлэбэ.

...бригадир: «Юундэ эргээнһээ ... бүгэдээ хэдэггүй, юумэнэй ...ынь тулгажархёод лэ гүйлдэ-... гээшэбибди?» — гэжэ ди-...торһээ асуун алдаһан аад, бү-... намар байхада: «Хонидой тү-рэлгые дүтэлүүлээд үбһыень шэ-рэхэбди. Мүнөө асаржа үгөө һаа-мнай тэжээлээ сагһаань урид тэ-дэ хонишод дууһаад байхал», — гэжэ өөрөө буляалдаһанаа һана-жа, мүнөө үдэшэндөө Бухата оро-хо гэжэ шиидэбэ.

Контороһоо гараад клуб ерэхэ-дэнь Дунгармаа, Сэсэгмаа баса-гадынь, тракторист хүбүүдынь нааданайнгаа түлэг дунда нүхэд-тэеэ хүхилдэжэ байгаа һэн. Бу-ряад хүгжэмэй һайхан аялга, залуушуулай жаргалтай хүхюу шарай, хатар, дуу хүгжэм бри-гадирай зүрхэ сэдьхэлые аргагүй буляаба. Дороһоо үдэжэ ябаһан залуу үетэнөө, тэдэнэйнгээ омог зан, улаан бургааһан мэтэ уяхан бэе, хани нүхэсэлэй амисхаал, илдамхан энеэбхилэлдээ, бү-түүхэн эмнисэлдээ харахадаа: «Иимэ сагтаа ажалда ябая, Бу-хата энэ бэеэрээ ошоё гэхэдээ за-луу нүхэдэйнгөө дунда ямар хүн болохо болонобиб даа? Угайдха-даа нааданай үдэшэнүүд эндэмнай һарадаа нэгэ шахуу ушардаг ха юм», — гэжэ бодоод, Санжижа-пов инагынь гү, али юрэ нүхэ-рынь юм гү — залуухан баса-гантай хатаржа ябааша тракто-рист хүбүүгээ хургаараа дуудаба.

— Оо, Нимбуу баабай ерээл. Нүхэд, ёохор татая. Нимбуу баа-байн ерэһэнэйхиие — ёохор! — гэлдэн залуушуул шууялдашаба. Тиигээд ажал дээрээ тэрэниие хо-долоол дахаад ябажа һурашаһан хадаа мүнөөшье баһал түрүүлхэ һэн гэһэн юм шэнги, хүбүүд, ба-сагад абяагүйхэнүүд гороолно. Уданшьегүй:

Далай соогуур тамаруулха

Дааган танай ямар бэ?—гээд, хорёод наһандаа ябаһан мэтэ хү-хюун гэгшээр бригадирай ханхи-нуулхада, залуу нүхэдынь тэрэ-ниие дахан, хоолой мэдүүлэн хан-хиналдабад. Ямархантье ажал хэхэдээ шархиржа үзөөгүй хүл гарнуудайнгаа уни бутархада Нимбуу баабай: «Саг ошожол бай-на гээшэ хадаа. Юрэдөө эндэ байг-ша залуушуул дайнай һүүлэй үетэн гээшэл даа. Минии дайнда мордо-ходо нэгэниинишье түрөөдүй бай-һан юм. Ай-яй-яй, нихэдээ үб-гэржэл ябана гээшэ гүб... — гэ-жэ бодолготод гэе һэн. Тиигээд үргэн сагаан нюурайнь хүрьһэ-тэй шарайе зүһэн зурыгша зур-лаанууд соогуур харьялһан хүл-һэ аршаад, трактористдаа шэбэ-нэбэ: «Үглөөдэр хоёр басагадаа абаад, минии морёор Бухатын ота-ра ерээрэйлши. Би мүнөө трак-тораарш ошохомни...»

Тракторист хүбүүн бригадир хадаа мэдээл юм бээз гэжэ һана-һан байха. Теэд энэ хүбүүншье, мүн Дунгармаа Сэсэгмаа хоёршье Нимбуу баабаймнай бидэнэй наа-данай үдэшые, баяр зугааемнай таһалхагүй гэжэ шиидээ гэжэ ойлгоогүй үлөөд һэн. Эгээл иигэ-жэ олон үхибүүдтэй эсэгэ тэдэ-нээ, дальбараагаа дахуулһан га-луун шэнги, гамнадаг ёһотой. Энээниинень ойлгохошье, үгышье үринэр тэдэнэйнь дунда олон лэ байдаг даа. Зүгөөр ойлгоһон нэгэ-ниинь тэрэнэй энэ эрмэлзэлые аха-нар, эсэгэнэрэйнгээ ерээдүйн һайн һайхан тээшэ хэһэн тэмсэлтэй холбон, иимэл эсэгэнэртээл адли хүнүүд болохо гэжэ Нимбуу баа-байнарай мүрөөр ошодог ёһотой...

Мүнөөшье хэдэн залуушуул үглөөнэй жабарые һэтэ сохин, үдэшынгөө нааданай охин соохоно дуулалдаһаар Бухата ерэхэдэнь, хонишоной кошараһаа арбаад мо-доной газарта түглыһэн һүриин хажууда нэгэ трактор сэнхир хү-хэ утаа шэдэн зогсожо байба.

— Нүхэд, Нимбуу баабаймнай нүгөөдэ һүриеэ үдэшэндөө шэрэ-жэрхёо гээшэ гү? Тэрэнь хараг-данагүйл! — гэжэ Сэсэгмаа һү-хирбэ.

Тракторист хүбүүн эдэ үгэнүү-дэй һүүлээр уһа балгаһандал ад-ли абяагүй, барагар хара болошоо һэн. Нилээд ябаһан хойноо тэрэ бригадирай үндэр борые ташуур-даад:

—Яаһаншье аягүй юм гээшэб даа. Нимбуу баабайнгаа бүхэли һүнипдөө ажаллажа хоноходонь, бидэ наадажа байгаа гээшэ гүбди? Халаг, тракторааршни Бухата ошохомни гэхэдэнь ойлгохогүй яяр лэ амитан байнаб даа! — гэжэ гүбэрбэ.

Тэдэнэй һуритэй үбһэнэй ойро ерэхэдэ бригадир гадар хүбсаһаяа тайлажа хаяһан, сэн бунда нэб-тэршэнхэй юумэ үбһэ асалжа байба. Хүдэр бэеынь балсангууд, задарюун шарайнь залуушуулай урда ямар нэгэн хүсэтэ баатарые һануулаадхёо. Бэлигтэй хүгжэм-шын эгээл «онгоёо» оруулаад ду-ран соохоноо һайхан аялга жэм-бүүрдэжэ байһаншуу, зүрхэ сэдь-хэлэйнгээ эгээл һайхан баяр, баяс-халан соо ажаллажа байба. Эгээл иимэхэн мэдэрэлдэ абтаад байһан хүн: «Жаргалтайб»—гэ-жэ хэлэдэг ёһотой.

Мүнөө ерэгшэ хүбүүд, басагад бригадиртаа туһалжа эхилбэ. Энээхэн үедэ тэдэниие холоһоо харабал, нээрээшье бэрхэ дири-жерой хүтэлбэри доро элдин та-лын зэдэлтэр аянгатуулһан хүг-жэмшэд мэтээр, ажалай симфони доһолуулжа байгаа һэн.

Чимит-Доржо Санжижапов ар-ба гаран жэлэй туршада бригади-раар ажаллан, ажал хэрэгтэ тү-рүү бэрхэ залуушуулые өөрынгөө жэшээ дээрэ хүмүүжүүлнэ, тэдэн-дэ ажалай баярай алтан түлхюур барюулна.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

Хэжэнгэ.

ЗЭБСЭГТЭ ХҮРЕЭЛЭЛГЭ ХАЙШАН ГЭЭД ҺАМНА ЗАДА ТАТАГДААБ?

Ленинградые хүреэлэлгые зада уда татаһаар 25 жэлэй ойдо

«Мартахал даа
дэлхэйн хүнүүд олые!
Маша баярта, вол жаргалта
энэ үдэрые —
Январиин арбан найманиие
Яабашье мартахагүйбди
бидэнэр...»

Пэрьегэр боро саарһан открытка дээрэ шүлэгөөр бэшэгдэһэн эдэ үгэ-нүүд барлагдаһан байгаа. Энээн тээ-рэ адмиралтейлствын шобогор оройе, Нева дээрэһээ буудажа байһан ко-раблиие добтолго хэжэ байһан улаан армеецые, станогой дэргэдэ байһан хүдэлмэришэниие харуулһан дүрсэнүүд энэ открытка дээрэ зураг-танхай... «Хүреэлэлгэ һамна зада сохигдоо» гэжэ хэдэн олон миллион совет хүнүүдэй баяртайгаар, омогор-холтойгоор хорин табан жэлэй урда тээ хэлэһэн үгэнүүд эдэ шүлэгүүдэй дээгүүр дабтан бэшэгдэһэн байгаа.

Хүреэлэлгэ... Энээн соо байгаагүй хүн тус үгын удхыень хүсэдөөр ойлгоншьегүй байжа магад. Хүреэ-лэлгэдэ ороһон түрүүшын үбэл го-родой хүн бүхэндэ үдэрэй 125 грамм хүрэтэр хилээмэ үгэхэ талха таряа-найнь нөөсэ хоёр неделиин турша соо хүрэжэ шадахаар үлэһэн байгаа. Үлэсхэлэн байдал дээрэ үбэлэй хүй-тэн нэмээ. Бүхы шахуу үбэлэй тур-ша соо гушаһаа дүшэн градус хү-рэтэр хүйтэн байгаа бшуу. Хэрбээ энээнһээ гадна дунда зэргээр үдэр бүхэндэ 400 гаран снаряд гү, али бомбо унажа, городой гэр байрые шатаан һандаргадаг байгаа гэжэ ойлгожо абаһан хүнүүд лэ хүреэлэл-гэ соо байһан хүнүүдэй ямар бэрхэ-тэй байдалда ороһыень мэдэжэл ша-даха байна бшуу.

Ленинград бүхы оронһоо таһалаг-даһан байгаа. Зүгөөр городой ажа-байдал замхаагүй, хүн зониинь тэм-сэжэл байгаа. Энэ зэбсэгтэ хүреэ-лэлгэһээ гансахан лэ бишыхан заб-һар бии байгаа гэхэдэ, Ладожска нуурай баруун эрьеһээ зүүн эрье хүрэтэр нарихан харгы үлэһэн бай-гаа. Эндэл үльгэр домогто ороһон «ажамидаралай харгы» байгуулагда-һан байгаа. Энэ хадаа үбэлэй сагта мульһэн дээгүүр автомобильнуудай ябадаг 35 километр шахуу утатай харгы, зунай сагта Ладожска флоти-лиин корабльнуудай ябадаг зам бай-һан юм. Энэ зам харгые фашистнууд таһалгаряагүйгөөр бомбододог, буу-дадаг һэн. Хуурай газараар оронтоёо сэхэ холбоотой болохо гээшэ амис-хаалда хэрэгтэй агаар шэнги шуха-ла байгаа бшуу. Эгээл иимэһээ «хү-реэлэлгын һамна зада сохигдоһон тухай» мэдээсэл угаа ехэ баяр баяс-халантайгаар угтагдаа бэлэй.

Энэ хүреэлэлгые һамна зада со-хилго хайшан гээд түйлагдааб? Энээн тухай Ленинградай сэрэгэй округой сэрэгшэдэй түүхын тусхай бүлэгые харабал ойлгожо болохо байна.

Фашистнуудтай байлдаа хэжэ оро-хын урда тээ мульһэндэ баригдаһан Нева мүрэниие Ленинградай фрон-тын сэрэгүүд гаталха ёһотой байгаа. Дайсан хоёр-гурбан дабхар траншей хүсэд гүнзэгыгөөр малтаһан шүбгэ-тэ шэбын түмэрөөр хэдэн олон хүреэ бодхоһон, минэнүүдые олоор газар-та булаһан фронтын километр бү-хэндэ 22 пулемет тодхоһон байгаа. Энээнһээ гадна совет сэрэгшэдэй да-бажа гараха һаад хаалтанууд олон байгаа. Фашистнуудай бэхижэһэн Нева мүрэнэй зүүн эрьедэ орьёл обоо мульһэн үргэлжэ хүргэгдэһэн байгаа: үбэлэй һаари хүйтэнэй саг-та табанһаа арбан хоёр метр хүрэ-тэр үндэр эрьедэнь немецүүд уһа сасажа хүргэдэг байгаа ха юм.

Дайсанай хамгаалалгые хайшан гэжэ дабаха талаар генерал-лейте-нант М. П. Духановай командалдаг Ленфронтын 67-дохи армиин под-разделенинүүдэй хайшан гэжэ һур-гуули хэжэ байһые фото-зурагууд харуулжа үгэнэ. Хамгаалалгын зо-рилгоор ара талын Овцыно тосхон багта мульһэн зуруул хаалта бод-хоогдоһон байгаа. Добтолго хэхэ ту-хай захиралтада генерал Духановай гараа табижа байһан үеые харуул-һан зураг музейдэ бии. Добтолгын эхилхын урда тээ фронтые команда-лагша генерал-полковник Л. А. Го-воров манай сэрэгүүдэй эзэлжэ бай-һан газарта ерээ.

— 1943 оной январиин 12-ой үг-лөөгүүр ехэ хүйтэн тооһоржо, на-ран арай ядуухан харагдажа байгаа һэн.—гээд М. П. Духанов хөөрэнэ. —Совет артиллериин нээрээн 140 минутын турша соо дуулдажа, дай-санай хамгаалалгын газарые һан-даргаа. Манай сэрэгүүд эб эмхитэй-гээр урагшаа дабшаа. Энээхэн шу-хаг фото-зурагые харыт. Энэ хадаа Нева мүрэнэй мульһэн дээгүүр танк-нуудай гарахын тулада сапернуудай заһаһан харгы гээшэ. Тииһээр бай-тар сагаан шэрээр будуулһан аад, ябаган сэрэгүүдые дээрээ һуулгаһан танкнууд добтолжо ороно. Нүгөөдэ энэ зураг харагты—ахалагша сер-жант Минаковой командалдаг буу буудажа байна. Артиллеристнүүд ябаган сэрэгүүдэй түрүү зэргэдэ ябалсаа.

Добтолго нарииаар бэлэдхэгдэһэн байгаа. Зүгөөр шадамар бэрхэ, хү-сэтэ дайсанай нэтэрүү эсэргүүсэлтэ добтолхы ябуулгануудые хэхэ хэ-рэгтэ нүлөө үзүүлдэг байгаа. Бэйл-даануудай үедэ сэрэгүүдэйнгээ бай-далые хубилгаха, нөөсэдэ байһан сэрэгүүдые хэрэглэхэ шухала болоо. Зарим газарта гитлеровецүүдэй эсэр-гүүсэлтые манай сэрэгүүд тиимэшье түргэноор нугалжа шадаагүй һэн...

Волховско фронтын сэрэгүүдэй добтолгын эхилһые, саашадаа ур-дэһые харуулһан хэдэ хэдэн фото-зурагууд, документнүүд музейдэ ха-дагалагдажа байдаг. Зүүн тээһээ ба-руулжаа Ленфронтын сэрэгүүдэй урдаһаа волховойхид хоёрдохи удар-на армиие шэглүүлэн табиһан бай-гаа.

Ленинградые хүреэлжэ байһан гитлеровецүүдэй 18-дахи арми 25 ди-визиһээ бүридэдэг байһан юм. Ураг-шаа дабшахын тулада хүндэ хүшэр байлдаанууд болоо. Эндэ совет сэ-рэгшэд мүнхэ баатарлиг габьяануу-дые гаргаа. Тэдэнэй нэгэн тухай за-луу улаан сэрэгшэ Д. С. Молодцовой портрет һануулжа үгэнэ. Бүлэг сэрэгшэдтэй Нева мүрэниие гатал-һанайнгаа һүүлээр Молодцов дайса-най батарейдэ хүрэжэ ошоо. Сааша-даа дабшахадань фашистнуудай пулемёт манай сэрэгшэдтэ һаад ушаруулаа. Тиихэдэнь Молодцов ураг-шаа харайн орожо, дайсанай амбра-зурые өөрынгөө бэеэр хаажа унаһан юм. Тэрээндэ наһа бараһан хойнонь Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоһон юм. Частиин спискэтэ баатарые хэтэдэнь оруулха тухай приказай буулгабари музейдэ хада-галагдажа байдаг.

Коммунистнууд ба комсомолшууд добтологшодой түрүүшын зэргэнүүд-тэ ябадаг байгаа.

Партида абаха тухай хэдэн олон зуун мэдүүлгэ сэрэгшэд болон офи-цернүүдһээ добтолгын урда тээхэ-нэ абтаа һэн. Жэшээлхэдэ, 136-дахи дивизиин 1200 гаран сэрэгшэ ком-мунистнууд боложо дайнда орохые хүсэжэ байһанаа элирхэйлэн мэ-дүүлһэн юм.

Түүхэтэ сагые харуулһан фото-зу-раг экспозициин тэг дунда табиг-данхай. Һандарһан гэрнүүдэй нюур талада, тортог хара болоһон саһан дээрэ хоёр фронтын—Ленинградска ба Волховско фронтнуудай сагаан халаад үмдэһэн сэрэгшэдэй тэбэрил-дэн байхань харагдана. Хүреэлэлгэ һамна зада татагдаһан байгаа. Энэ ушарые тэмдэглэһэн актын буулга-бари зэргэлүүлэн табигданхай. «Энэ акт хүдэлмэришэнэй № 1 по-сёлок шадар (зүүн талын заха) 1943 оной январиин 18-да Волхов-ско фронтын частинуудай Ленин-градска фронтын частинуудтай уул-заха үедэ бэшэгдэһэн байгаа».

Фашистнуудай хамгаалалгые 14 километр хүрэтэр гүнзэгырүүлэн сү-мэлхын тулада бүхэли неделиин турша соо һүни, үдэргүй байлдаа хэхэ шухала болоо һэн.

Хүреэлэлгые һамна зада татахын тулада 1943 оной январиин 12-һоо 18 хүрэтэр хэгдэһэн ябуулгачууд фашизмые һамна бута сохихо хэрэг-тэ совет сэрэгшэдэй оруулһан шуха-ла туһа нэмэри болоно. Энэ сагһаа эхилэн. Нева мүрэнэй эрье дээрэ совет командовани добтолго хэжэ ороһон байна. Тиигэжэ Ленфронтын сэрэгүүдые хүсэлдүүлхэ, олон тех-никэ болон ехэ хэмжээнэй һомо хэ-рэгсэлээр хангаха аргатай болоһон байгаа. Энэ хадаа тэбхэр жэл болоод байхада, Ленинград шадар дайса-ниие хүсэдөөр һамна бута сохилго-до угаа ехэ удха шанартай байһан юм.

В. ПАЛЛОН,
(ТАСС-ай корр).

Ленинград.

АЖАЛ ХЭДЭГГҮЙ ХҮН—АМА ХООҺОН

Суулгын совхозой Зандин ню-тагта ажалшадай суглаан болобо. Архидаха, хулиган ааша гаргаха ябадалтай бүгэдөөрөө тэмсэхэ гэ-һэн асуудал зүбшэн хэлсээ.

Эндэхи отделениие эрхилэгшэ З. Бадмаев энэ суглаан дээрэ элидхэл хэбэ. Хүдэлмэришэдэй ажал, хүдэлмэриин дүнгүүд ту-хай тогтон хэлэхэ зуураа, нүхэр Бадмаев ниитын ажалда хабаада-даггүй, хүнгэн мүрөөр ажаһууха дуратайшуул тухай, хулиган ааша гаргагшад тухай шанга шүүмжэлэл гаргаба. Ажалһаа хүл-жаад, архи уугаад ябадаг Намса-рай Дашиев, Валерий Цыренбим-баев, Цыбикжап Пахонов нюта-гайнгаа ажалшадта хяа шүүмжэ-лүүлээ, шоо үзүүлээ, шобто ха-руулаа.

Совхозой түрүү тугалшан нү-хэр Жигмитова энэ суглаан дээ-рэ үгэ хэлэхэ зуураа, архиншад, хулиган ааша гаргагшадтай муу-гаар тэмсэнэбди гэбэ. Ниитын эмхинүүд—арадай дружина, эхэ-нэрэй совет, комсомолой органи-заци муугаар хүдэлнэ. Иимэ хү-нүүдэй байхын аргагүйгөөр бул-таараа тэмсэбэл, элдэб ааша гар-гадаг хэдэхэн хүн хаана ошохо һэм. Ажаһууха газарынь уйтар-ха һэн бээз.

Хулиган ааша гаргадаг хү-нүүдтэй эрид шууд тэмсэхэ гэжэ эндэхи ажалшадай суглаан шиид-хэбэ.

Б. ЖАМБАЛОВ.

ЭСЭГЫН ХҮБҮҮНЭЙ УЯЛГА

Хүршэ областиин түрүү хүнүүд

МЯНГА ТҮМЭН хонин һүрэг мүнгэн сагаан саһан дээгүүр мүрнүүдээ тамгалан, үглөөнэй наранай гараагүйдэ Агын уужам тала дайдаар бэлшэжэ ябахань харагдадаг. Жэлэй дүрбэн сагта хада гүбээгэй бэлшээриин баяли-гые хэрэглэжэ, хонин һүрэгые олошоруулан, ажахыгаа баяжуу-лан ябадаг нэгэ залуу нүхэр ту-хайгаа хэдэн үгэ хөөрэхэ дуран хүрэнэ.

Ажал хүдэлмэриин, эрдэм но-мой баатарнууд маниие үдэр бү-хэндэ дайшалхы хэрэг замаар хо-додоо зоригжуулан дахуулдаг. Иимэл бата бэхи хүнүүдэй нэгэн Баатар Балдан-Гомбоев болоно. Энэ хүбүүн хэды залуушье һаа, өөрынгөө нютагта ажалай түрүү-шүүлэй нэрэ зэргэдэ хүргэжэ эхилэнхэй.

Агын талын Зүдхэли нютагай Ташалан хүндын эхиндэ 700 га-ран эхэ хонин хүбэн сагаан саһа умбан, холоһоо харахада, монсо-гор боро шулуундал үзэгдэнэ. Тэдэнэй хажууда шэг шарайгаа хүдөөгэй һалхи шуурганда хүри улаан болотороо хуурхайташа-һан, гонзод гэһэн нюуртай хүн, ургынгаа эшые саһа руу хадхаад, зузаан нимгыень хэмжэжэ үзэнэ. Энэ жэлдэ урда урдынхиһаа ни-лээд ехэ саһан ороо ха юм.

Баатар Балдан-Гомбоев Зүдхэ-ли нютаг соогоо эгээл залуу хо-нишон. Энэ саһа ехэтэй шэмэ-рүүн хүйтэн жэл залуу хонишо-ниие ноябрь һараһаа эхилжэ һа-наа үнөөн болгонхой. Зун, нама-рай дулаан үдэрнүүдтэ хуряажа абаһан үбһэ хулһаниинь хабарай ногооной бултайгар заатагүй хү-рэхэл ёһотой. Теэд үшөөл бага сага торьдихо. Үбһэ тэжээл эдюул-хэл хэрэгтэй болоно. Мүнөө-дэр Баатарай тобир тарган хонин Ташалан хүндынгөө эхиие даба-жа, хагдатай газарые мүшхэн субана.

— Холой!—гэжэ өөрөөшье мэдэнгүй, нэгэ удаа хашхаржар-хёод, Баатар саһанда ялбажа уһаташаһан нюдэсэ аршана, алад саашаа һарабшална. Теэд тэрэ гансал мүнөөдэрэйнгөө ажал хараад ябанагүй. Толгойдоо үг-лөөдэр, нүгөөдэр, саашадаашье ямар нуга тохойгоор хонидоо адуулхаб гэжэ сэдьхэжэ, бодожо байна бшуу. Энэ хүндыһөө доошо хонидоо адуулжа огто болохогүй. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй түрэһэн ахайнь, Цырен-Даша Балдан-Гом-боев баһал үниинэй хонишон энэ Ташалан хүндын адагта хонгёо нарин хоолойгоор үдэшэ, үглөө үхэр малаа ээрэхэнь элихэнээр дуулдадаг. Элэ аха дүүнэр эгэ сайгаа ууха хоорондоо ажал хү-дэлмэриин болоод ажабайдалайн-гаа дутуу дундые хубаалдажа байхадаа, хэды эбтэй эетэйшье һаа, малайнгаа бэлшээриин хи-лые хубаалдаха үедөө хирэ-хирэ арсалдаад, тоосолдоодшье абадаг. Теэд өөһэд хоорондын шууяан гарабашье, Ташалан хүндыһөө сааша таража ошодоггүй, ган-сал Цырмаа эжын шиидхэхэ асуудал болоод лэ үнгэрдэг юм.

Эгээл энэ үедэ эдэ хоёр хүбүү-дэй эсэгэнь зэргэлээд ябаа һаа, одоо ямар жаргал байха һэм даа. Теэд хайшан гэхэб, эдээхэн хү-бүүдэйнгээл иигэжэ хүн сагаан хонидой эзэд болохынь түлөө 1941 ондо Балдан-Гомбо эсэгэнь баруун зүгтэ һүжэрһэн дайн байлдаанда гаража ошоһоор да-хин бусаагүй, түрэл гэрэйнгээ үүдэ татаагүйнь халагламаар.

— Цырмаа, гурбан хүүгэдээл морин эрдэниин дүрөөдэ хүргэжэ, энээхэн гэрэйнгээ хоймортоо һайн һайханаар үргэжэ байгаарай. Бусаха хубитай байбал, бусана бэзэб. Үхибүүдээл Балдан-Гом-бын нэрые бузарлахагүйл хүбүүд болгоорой... Баяртай,—гэжэ хо-ло мордохо дээрээ тэдэнэй эсэгын хэлэһэн үгэнүүд Цырмаа Чими-товнагай шэхэндэ ходо дуулда-хадал гэдэг.

Одхон Баатарынь ажал хүдэл-мэридөө амжалтатайгаар хүдэл-һэнэйнгөө ашаар нютаг нугын-гаа ажалшадай зүгһөө Шэтын областной Соведэй депутат болон-хой, олониитын ажал хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Жэл бүхэндэ намарай тарая талханай болоод кукуруза хуряал-гын һүүлээр тарялан дээгүүр малшад, хонишод урдилдэн, хо-ни хурьгадаа бэлшээдэг.

Нэгэтэ намарай игаабари ду-лаанда Зүдхэли нютагай энэ за-луу коммунистын тарянай газар-та хонидоо адуулжа ябахадань уулзашоо һэн хаб.

— Амар сайн, Баатар! Үгы, энэ тарянай халсагай поли дээ-гүүр хонидоо хооһоор шэншүү-лэнхаар, тэрүү тэрэ кукурузын талмайн тэгэндэ туужа абаашаад лэ адуулыш! Кукуруза гээшэмнай одоол амтатай хоол бэшэ юм гү?. Түргэн таргалхал,—гэжэ танилай ёһоор һанаһанаа хэлэжэрхибэб. Теэд тэрэмни номгон даруугаар энеэжэ:

— Нютагай хүбүүн, шимни юрэдөөл хото городто байдаг боло-һоор хүдөө нютагай хүдэлмэриин онол аргые мэдэхээ болижол ябаа хүн байнаш. Багадаа сагаан саахар эдихэдэшни амтатай байг-ша һэн гү?—гээд асууба.

— Аргагүй амтатай,—гэбэб.

— Харин мүнөө шамда сагаан саахар үдэшэ болотор хуурай-гаар мэрүүлээ һаам, шүдэншни үбдэхэ, элэхэгүй ха гү?—гээд, ехэл зохидоор энеэбхилэн, ургаяа нугагашуулан байба.

Намарай хүйтэн хюруу соо-гуур кукуруза хуряажа абаһанай һүүлдэ илангаяа хонидые бэл-шээхэдэ ехэ түргэн шүдэнүүдынь элэдэг, унадаг байна гэжэ энэ хөөрэлдөөнэй һүүлээр мэдэжэ ababab. Кукурузын хүлдэжэ, мо-дон шэнги болоһон узуурыень хонид ехэ дуратайгаар мэрэдэг. Удаадахи жэлнүүдтэ хонид эдеэ хоолоо мууса болбосоруулжа эхилдэг байна. Энэньшье зүйтэйл ха.

Иигэжэ алхам бүхэндөө адуул-гын газарай һайн, мууень хёрхо нюдөөр адаглажа, малаа бэлшээ-дэг хүнүүд лэ һайн дүнгүүдые түйлана.

Энэ хүйтэн үбэл хонишодто бүришье хүндэ бэрхэшээлнүүдые асарха байһаниинь элитэ. Энээ-ниие ходоодоо урид тухайлжа яба-даг Баатар Гомбоевич дал, хорёо-гоо халуун намарһаа хойшо ду-лаалжа эхилдэг юм. Илангаяа хотонойнгоо доогуурхиие нойтон шабааһа шабараар шабажа бай-гаагүй һаа, хойшодоо хониной нооһондо заатагүй хохидол хорол-то болодогынь Баатар һайн мэ-дэнэ. Үбэлдөө тон дулаан хотон соо байһан хонидой нооһон хай-шалалгын хаһа болотор хоорэжэ гээгдэдэггүй һайтай.

Энэ мэтээр эсэгын хоёр хү-бүүд нэгэ хүндыдэ нэрэтэй гүрэ-тэйгөөр хонин ажал дээрэ хүдэл-жэ ябана. Ташалан хүндын эдэ хүбүүд шэнэ жэлдэшье нёдондо-нойхидоол зуун хонин бүриһөө зуун хурьга абахыень хүсэел даа. Эсэгын хүбүүнэй уялга иимэ ха юм.

Д.-Р. ГОМБОДОРЖИЕВ.

Агын округой «Родина» кол-хоз.

...МУНИС АЖАЛАЙ УДАРНИК ...САНДРА ВАСИЛЬЕВНА ЧУП-... УЛААН-ҮДЫН СЭМБЫН ФАБ-...И НООҺО УРИДАГ, ҺУБИДАГ ...НАДА ХҮДЭЛДЭГ ЮМ. НҮХЭР ...ОВА ХАЛААНАЙНГАА ДААБА-...ОДОЛ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭДЭГ, ...ГДАҺАН НООҺОНИИНЬ ҺАЙН ...АРТАЙ БАЙДАГ.

...РАГ ДЭЭРЭ: НҮХЭР ЧУПРОВА ...ЛДАА.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Багшанарай конференци

Энэ һуралсалай жэлэй хахадай дүн ба багшанарай саашанхи зо-рилгонууд тухай Бэшүүрэй аймa-гай гүйсэдкомой гэгээрэлэй таһа-гые даагша А. И. Никулин элид-хэбэ.

Һүүлдэнь һуралсалай шэнэ түсэб ба программада ямар бэ-лэдхэлтэйгээр шэлжэн ороха ту-хай методическа кабинедэй хү-тэлбэрилэгшэ А. И. Маковозова хөөрэбэ. Энэ жэлдэ багшанарай ямараар хүдэлһэн, ямар дутагдал-нуудай байһан тухай нүхэр Ни-кулин хэлээ.

Аймагай һургуули бүхэндэ тусхай кабинедүүдые олон болго-хо, хэрэгтэй юумээр тэдэниие хангаха хэрэгтэ багшанар анхаралаа ехээр хандуулха. Кемеров-скэ областиин багшанарай хүй дүршэл дэлгэрүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Д. ОЧИРОВ.

СИБИРИИН ЭЛИТЭ УРАН ЗОХЁОЛШО

Бухы дэлхэй дээрэ шахуу суурхаһан «Даури» гэжэ романай автор Сибириин элитэ ехэ уран зохёолшо Константин Федорович Седых жара наһаяа гүйсэбэ. Дүшэ шахуу жэлдэ унаһан малгайгаа абангүй шармайха зуураа. Константин Седых олон тоото шүлэгүүдэй номуудые хэблэн гаргаһан. Гүрэнэй шанда хүртэһэн суута «Даури» гэжэ роман, мүн тэрэнэй үргэлжэлэл болохо «Эхэ нютаг», «Үглөөнэй наран» гэжэ баһал асари томо, удхынгаашье, уран һайханайнгаашье талаар үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн романуудые бэшээ. Тэдээн соогоо Байгалай үмэнэхи хасагуудай ажабайдалые, харилсаа холбоое, социальна эрхэ байдалайнь үндэһые гайхалтай гүнзэгыгөөр, этигэмэ хурсаар харуулхаһаа гадна, тэдэнэй агуухэ Октябриин революцида яажа шэлжэһыень, ямар үүргэ дүүргэһыень зураглажа шадаа. Юрын хасагууд Роман Улыбин, Семен Забережный, Василий Улыбин, тэрэшэлэн Алас-Дурна, Сибириин суута сэрэгшэд, партизанууд Сергей Лазо, Журавлев болон бусадай образуудай манай шэнэ совет литературын алтан фондо орохо байһаниинь дамжаггүй. Хэрбээ «Даури» соогоо тэмсэлэй дүлөөр бадарһан Байгалай үмэнэхи хизаарые харуулаа һаа, удаадахи романууд соогоо Константин Федорович манай эндэхи нютагуудта колхозуудай яажа тогтоһые, ангиин хатуу тэмсэлые, совет хүнүүдэй абари зангай тогтонижоролгые, тэдэнэй сэдьхэлээрээ хубилһые харуулаа. Трилогиин гурбадахи боти соо үнөөхил танил хасагуудтаяа, тэдэнэй үри хүүгэдтэй ушарнабди. Агууехэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүд, Совет Армиин Манжуур руу хэһэн алдарта поход романай үйлын хүгжэлтын гол үндэһэн болонхой.

Уран зохёолшын совет литературада онсо габьяатай байһые хараадаа абажа, Агууехэ Октябриин революциин табин жэлэй ойтой дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Советэй Президиум тэрэниие Ленинэй орденоор һаяхан шагнаа юм.

Константин Седых уран бэлигэйнгээ эгээл үндэр хэмжээндэ хүрэн, жаран жэлэйнгээ жаргалые угтаба. Жара наһанай жаа бэшэшье һаа, үшөөл удаан жэлнүүдтэ элүүр энхэ, эрмэлзэл түгэс ябахыень үнэн зүрхэнһөө юрөөе.

Константин СЕДЫХ

ХОНИШОН

Шуухираа шууурган, годоороо,
Шуғы, нугаар зэдэлээ.
Хүр саһа зоргоороо
Хүл доогуур шэдэлээ.
Нараншье унтарһандал,
Ната үүлэнэй саана
Бүрыхэдэжэ харагданал—
Бүрэнхы...
Теэд таанаб
Элэг зантай, мундуу
Эдир буряад-таламни
Хоолойн шангаар дуу
Хорёо соогоо татанал.
«Комсомол арюухан соломнай
Холые зорһон юумэл»...
Бууранагүй һалхин...
Таламнай
Бурьялан байхадаа инмэл.
Үнэгэн малгайнь шэгэбшэ
Өөдэ һөөргөө дэгдэнэ.
Үргэһэгүй нюдэдынь һэргэжэ,
Үүлэд тээшэ гэтэнэ.

Үдыл даа, үды —
Үшөөл шууурган хүсэтэй.
Залирхагүй, үгы —
Залуу хүбүүмнай хүсэлтэй.
Бэе бэедээ хашасалдан
Бэгзылдэнэ хонид... Мэнэ
Амитадшье һаа һанаа алдан,
Алтан нара хүлеэнэ.
...Онон голдол гэзэгэ
Омог янзаар хиидхүүлһэн,
Хонон үнжэн нэгэл
Хонгёо аялга зэдэлүүлһэн
Холын инагаа дурдан,
Хонишон хүбүүн дуулана...
Шууурган тэрээндэ хуурдан
Шууяа аялгаар дуулана.
Хүсэ зориг ядаагүй,
Хүбүүн ябаһан хадаа
Дабхар шуурга хамаагүй
Дабажа сохом гарахал даа.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ оршуулба.

САБШАЛАН ДЭЭРЭ

Сэнхир шүүдэртэй нугын захаар
Сахилгаан гэзэгэтэн ялалзана.
Бултанһаа үргэнөөр мүр дахаад,
Бухал бухалаар хяаг унагаанаш.
Урагшаал зүдхэнэш хажуураа
далайн,
Урматай, наадаһаншуу
ажалланаш.
Шүүдэртэ ногоон-захагүй далай,
Сүлөөтэй амилан бахаяа хананаш.
Хүнгэн далайсатанһаа арай
дутанагүйш,
Хүсөө эршэлэн хойноһоонь
тэгүүлнэш.
Хахад үдэр соо хажуураа
дабтанагүйш,
«Харахада залуу аад, бэрхэл»,—
гүүлэнэш.
Залуу наһанай зориг нэмэжэ,
Залхуу гээшые үгы хэжэ,
Сэлмэг үдэр дабшахада аятай,
Сэдьхэлдэ хүнгэн, гарта хабатай.

В. ПЕТОНОВ оршуулба.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

„АГУУЕХЭ РЕВОЛЮЦИОННО ХҮСЭН"

ПХЕНЬЯН, январиин 10. (ТАСС). Ази, Африкын ба Латинн Америкын арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлдэ талархалгын уласхоорондын недели Корейн Арадай-Демократическа Республикада мүнөөдэр дүүрэбэ.

Ази, Африкын ба Латинн Америкын арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлые шууд сэхээр дэмжэхэ гээшэ Корейн Ажалай партиин ба КНДР-эй правительствын хубилашагүй политика болоно гэжэ «Минчжу Чосон» газетэ мүнөөдэр түрүү бэшэг соогоо неделиин дүүрэһэнтэй дашарамдуулан онсолон тэмдэглээ. Американ империализмын толгойлдог империалис эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн эрхэ сүлөөгэй, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө гурбан түбиин арадуудай хэлэг национально-сүлөөрэлгын тэмсэл социалис хүсэнүүдэй хажуугаар, манай үе сагай агуухэ революционно хүсэн болоно.

Мүнөө үедэ американ империализмда эсэргүү тэмсэл хэнгүйгөөр эрхэ сүлөө олохыншье, сүлөөрхыншье, революционно хэрэгэй илалта түйлахыншье аргагүй гээд «Минчжу Чосон» онсолон тэмдэглэнэ.

Американ империализмда, тэрэнэй туһамаршадта эсэргүү эрид шанга тэмсэл дэлгэрүүлхэдээ, корей арад хадаа американ империализмда эсэргүүсэн тэмсэдэг, энэ талаар бүхы хүсэл оролдолгоёо гаргадаг дэлхэйн революционно хүсэнүүдтэй дайшалхы һанал нэгэдэлгые бэхижүүлхэ гээшэ өөрымнай революциин илалтын шухала нүхэсэл болоно гэжэ тоолоно гээд газетэ түтэсхэлдөө бэшэнэ.

Грециин журналист Хельсинкидэ пресс-конференци хэбэ

ХЕЛЬСИНКИ, январиин 10. (ТАСС). Грециин журналист, Союз центрэй гэшүүн Георгиос Патсис үсэгэлдэр эндэ пресс-конференци хээ. Грецидэ сэрэгэй урбалта хэхэ бэлэдхэл тухай дэлгэрэнгыгээр һануулхадаа, тэрэ иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Сэрэгэй правительствые мүнөө толгойлжо байһан Георгиос Пападопулос урбалтын болохоһоо 12 хоног урид Баруун Германи ошожо, тэндэ хэлсээ хээ. Тэрэ Грециин нюуса албанай хүтэлбэрилэгшэ байһан юм. Урбалтын болон сасуу Боннской правительство Грециин правительствые яаралтайгаар мэдэрээ, тэрээндэ сэрэгэй ба 500 миллион маркын туһаламжа үзүүлээ. Грециин нюуса албан США-гай центральна тагнуулай управленитэй холбоотой байгаа гээд журналист мэдүүлээ.

«Кансан Уутисет» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Г. Патсис Финляндиин правительство ба парламентда хандалга барюулаа. Грециин демократуудые бэеэ абанги оронууд дэмжэхэ бээ гэһэн найдабари энэ хандалга соонь элирхэйлэн мэдүүлэгдэнхэй.

Хаалтада зобожо түлижэ байһан Грециин бүхы патриодуудта дэмжэлгэ үзүүлхыень уряалан Грециин журналист хандаһан байгаа. «Үнэн зүб хэрэгэй түлөө бидэнэр тэмсэнэбди, манай ханинар олон. Бидэнэр илахабди» гээд тэрэ мэдүүлээ.

Австралиин шэнэ премьер-министр

КАНБЕРРЭ, январиин 10. (ТАСС). Үнгэрэгшэ жэлэй декабриин 17-до уһан доогуур тамаржа ябахадаа Австралиин премьер-министр Гарольд Холт үгы болошоо һэн. Тэрэнэй тушаалда ороһон Австралиин либеральна партиин ударидагша Джон Грей Гортон Австралиин шэнэ премьер-министрэй тангаригые мүнөөдэр үгэбэ.

Гортон 1911 оной сентябриин 9-дэ түрэһэн юм. Англиин Оксфордско университедтэ һуража эрдэмтэй болоһон байгаа. Виктори штадһаа сенатор боложо анха түрүүн һунгагдаһан. 1950 онһоо хойшо Гортон политическэ ажал ябуулга эдэбхитэйгээр хэдэг болоһон байгаа. 1958 онһоо 1963 он хүрэтэр Гортон далайн сэрэгэй хүсэнүүдэй министрэй тушаалые даагаа, 1960—1963 онуудта гадаадын хэрэгүүдэй министрэй уялгые нэгэн доро дүүргэлсэһэн байгаа.

1964 онһоо 1966 он хүрэтэр Гортон ниитын хүдэлмэриин министрээр ба гэгээрэлэй, научно-шэнжэлэлгэнүүдэй асуудалаар премьер-министрэй дэргэдэхи министрээр хүдэлөө. 1966 оной декабрьһаа мүнөө үе хүрэтэр 1966 оной декабриин 13-да байгуулагдаһан правительствын гэгээрэлэй ба наукын министрэй тушаал даадаг байгаа.

Американ адмирал сэрэгэй бүлэгэй орденоор шагнагдаба

ПАРИЖ, январиин 10. (ТАСС). Зүүн-Урда Европодохи НАТО-гой нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагшын тушаалһаа буухаяа байһан американ адмирал Грифин бусахынхаа Афинада хүрэһэн байна. Франс Пресс агентствын Афинадахи корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, Грециин правительствые толгойлогшо, сэрэгэй бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ Пападопулос Грифиниие орденоор шагнаа. Гиихэдээ «НАТО-гой дайсадһаа» зайсаһан Греци хадаа энэ бүлэглэлдэ саашадаа үнэн сэхэ байха гээд Пападопулос онсолон тэмдэглэһэн байна.

НАТО-гой «дайсад» тухай сэрэгэй бүлэгэй удамаршадай нэгэн, дотоодын хэрэгүүдэй министр Паттакос һаяхан дурдаһан байгаа. Политическэ шалтагаанаар хаалтада һууһан хүнүүдые амнистилха тухай һаяхан соносхогдоо һэн. Энэ амнистиин Юра ба Лерос аралнууд дээрэхи түрмэнүүд ба концлагерьнуудта һуужа байһан 2 мянга хахад патриодуудта дэлгэрхэгүй байһан тухай министр мэдүүлһэн байна. Тэдэнэр бултадаа апрелиин 21-нэй сэрэгэй урбалтын үедэ баригдаад, сүүд ба мүрдэлгэгүйгөөр хаалтада һуужа байнхай.

НРЮЙ-гэй оборонын министрэй мэдүүлгэ

КАИР, январиин 10. (ТАСС). «Йемендэ мүнөө боложо байһан ушарнууд манай шухалын шухала асуудалнуудай нэгэн болоно. Йеменэй правительствада эсэргүүгээр хэгдэһэн сохилто бүхэн мүн манайда эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн сохилто болоно» гээд Урда Йеменэй Арадай Республикын оборонын министр Али Салем Аль-Байди Каирай «Аль-Ахрам» газетэдэ үгэһэн интервью соогоо мэдүүлһэн байна.

Шухала болоод байгаа һаань, Урда Йеменэй арми Йеменэй республиканска зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй нэгэдэхэ гээд Аль-Байди онсолон тэмдэглэһэн байна.

НРЮЙ-гэй сэрэгэй делегациие толгойлжо, Аль-Байди үсэгэлдэр Каир ерээ.

ЙЕМЕНДЭХИ БАЙДАЛ

КАИР, январиин 10. (ТАСС). «Саные буудахын тулада Хауланда тодхогдоһон 206 миллиметрэй томо буунуудые американ сэрэгэй экспертнүүдэй ажаглалта доро монархистнууд хэрэглэдэг байгаа» гээд үсэгэлдэр Аденда ерэһэн Йеменэй хүтэлбэрилхы сэрэгэй начальнигуудай нэгэн Аль-Аваси МЕН агентствын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

«Үнгэрһэн бүхы неделиин туршада болоһон байлдаануудай үедэ Йеменэй Республикын арми монархистнуудта ехэ хохидол ушаруулаа. Республикын ниислэл Саные оройгой бусад городуудтай холбодог бүхы харгынуудые Йеменэй Республикын зэбсэгтэ хүсэнүүд мүнөө үедэ эзэлжэ байна» гээд тэрэ хэлээ.

Үбшэнтэнэй тоо олон болоно

ПАРИЖ, январиин 10. (ТАСС). Эдеэ хоолой муу, ариг сэбэр һулаар сахидаг, дайнһаа уламжалан гараһан бэрхэшээлнүүдэй ехэл боложо байһан дээрэһээ Урда Вьетнамда үбшэн хүнүүд олон боложол байһаар. Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөө үедэ Урда Вьетнамай 40 мянган хүн бүхэндэ нэгэ врач хүртэнэ. Ороной олон провинцида врач оройдоошье үгы юм.

ХОДОДОО ХҮЛЕЭДЭГ, ХОДОДОО ХҮНДЭЛДЭГ

Баяр жаргалаар соробхилһон харасатай вьетнам басаган баяан дээрэ хүгжэм наадажа байһан хүбүүн хоёр Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой агитбригадын гэшүүд гэжэ, хүндэтэ уншагша, шамдаа түбхын түрүүн хэлэе.

Энэ баатарлиг арадай хатар гүйсэдхэжэ байһан басаган Надежда Галсанова гээшэ. Колхоздоо бухгалтераар хүдэлдэг Софья Аюровна Галдановагай хүтэлбэри доро ажалһаа сүлөөтэй сагтаа нютагай залуушуул наадаяа бэлдэдэг, энэ бэлэдхэлдэ Надежда эдэбхитэйгээр ябадаг юм. Һүүлээрнь хүдөө малшадта ерэхэдэнь, тэрэнэй хатар наадые хүн зон ехэтээр һайшаадаг. Һаяхан тэлэ эртын хурьга абажа эхилээд байһан Н. Ц. Цыпдуев, О. Гармаев гэгшэдэй отарада ерэжэ, тус агитбригадынхид наада табиһан байна (нэгэдэхи зураг).

Энэ агитбригадын баһа нэгэ эдэбхитэй гэшүүн Зина Дандарова болоно. Тэрэниие хүдөөдэ үбгэн залуугүй хүлеэдэг, илангаяа харагдахатайнь адли бага шуул угтан гүйлдэжэ ерэдэг юм (хоёрдохи зураг).

Агитбригадынхид малшадта ерэн сасуу тэдэнэй хэрэгтэй юумыень хангаха гэжэ оролдодог. Медсестра Ольга Очирова элүүрые, ариг сэбэрые хангаха талаар хөөрэлдөө хэдэг, һүүлээрнь колхозойнгоо комсомолой организациин секретарь Света Хободоевагай (гурбадахи зураг) ханын газетэ гаргажа үрдидэг байна.

Тус агитбригадынхидые холын бэлшээриин малшад хододоо хүлеэдэг, хододоо хүндэлдэг.

Э. ЛАПИНАП
фототекст.

УРМАГҮЙ ДҮНГҮҮД

НЬЮ-ЙОРК, январиин 10. (ТАСС). «Зүүн-Урда Азидахи гарза ехэтэй, уршагта дайнһаа, ажамидархын тулада шухала бололог юумэнүүдэй сэнгэй орон дотор дээшэлжэ байһанһаа уламжалан американецууд ехээр һанаагаа зоболог болоо» гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдэй зангиалта шэнжэлэл соогоо бэшэнэ. «Урмаа таһарха, уур сухалаа хүрэхэ. Һанаагаа зобохо ябадал хаа хаанагүй—буруушаалгануудые мэдүүлдэг студентнүүдэй городуудай хэдэ мянган студентнүүдэй дунда, демонстрацинуудые хэдэг негрнүүдэй, юумын сэнгэй хүндэржэ байһанда урмаа хухарһан гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй, продукциин сэнгэй унахада уур сухалаа хүрэһэн фермернүүдэй, мүн «гэмтэ ябадалай» олон боложо байһанһаа һанаагаа зободог болоһон городуудай хүн зоной дунда гарана гээд газетэ үргэлжэлүүлэн бэшэнэ.

Вьетнамдахи дайн байлдаанһаа уламжалан, США-гай экономикын хэдэ хэдэн һалбари һэргээшье һаа, бүхы дээрэнь абажа үзэхэдэ, орондо тохёолдоһон олон экономическа бэрхэшээлнүүд бүри шангадаһан байна гээд «Нью-Йорк таймс» заана.

Газетэ иигэжэ мэдээсэнэ. 1967 ондо промышленна үйлэдбэриин хүгжэлтэ ехээр удаараа. Тэрээнһээ уламжалан үйлэдбэриин гол һалбаринууд бологшо металлургическа промышленностьда 1966 онойхитой сасуулбал табан процентээр, автомобильна промышленностьда 14 шахуу процентээр продукци гаргалга хороһон байна. Ороной экономическа хүгжэлтын саашанхи хараа замые сэгнэхэдээ, экономистнууд «угаа болгоомжотойгоор, һанаагаа зобонгёор» хандадаг гээд газетэ заана.

1967 оной бюджетнэ жэлдэ ороной бүхы түүхэдэ үзэгдөөгүй ехээр налог нэмээ гээд газетэ бэшэнэ. Федеральна, нютагай налогуудай болон штадуудай налогой хамтын хэмжээн 209 миллиард доллар болоһон байха юм.

Президентын указ

ДЕЛИ, январиин 10. (ТАСС). Индиин президентын указаар онсо байдал болюулагдаба. Энэдхэг-хитад хилэ дээрэ арсалдаанай болохо үедэ 1962 оной октябрьда орон дотор онсо байдал соносхогдоһон байгаа бшуу.

Вьетнам арадай буруушаалга

ХАНОЙ. (ТАСС). Хайфон портдо оноод байһан «Переславль-Залесский» гэжэ совет суднада американ авиациин зэрлиг муухайгаар добтолгые вьетнам арад уур сухалтайгаар буруушаана.

ВИА агентствын дамжуулһанай ёһоор, Хайфоной хүдэлмэришэдэй митинг боложо, американ империалистнуудай энэ угаа муухай харата ааша гаргаһанда зэбүүрхэжэ байһанаа Хайфоной портын директор Нгуен Дук Хоэ портын хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай зүгһөө элирхэйлэн мэдүүлээ. «Энэ хадаа американ империалистнуудай шэнэ гэмтэ ябуулга уласхоорондын ёһо гурнмые дахяад эбдэлгэ болоно» гээд Нгуен Дук Хоэ мэдүүлээ.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, зарим газарнуудта саһан орохо. Баруун тээһээ һулаханаар һалхилха. Хойто аймагуудта 18—23, урда нютагуудта 13—18, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 20—22, үдэртөө 16—18 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Январиин 13—14-дэ республика дотор бүрхэгшэг байха. Зарим газарта манан унаха. Байгал шадар 14—19, бэшэ нютагуудта 21—26 градус хүйтэн байхаар багсаагдана.

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГТА

СОЁЛШО ЭДЭБХИТЭД

Ажалай баатарнуудай фото-зурагуудые аймагай түб Хэрэн тосхоной гудамжада байдаг түрүүшүүлэй самбарта хаража болоно. Тэдэ түрүүшүүлэй дунда багша Алексей Никанорович Пантелеевэй фото бии.

Алексей Никанорович ехэ мэргэжэлтэй арадай багша байхаһаа гадна, олониитын дунда эрдэм ухаа, марксизм-ленинизмын һургаал дэлгэрүүлдэг, шадамар бэрхэ лектор, пропагандист юм.

Хэрэнэй соёлой шэнэ байшан. Һаяхан эндэ «Асуудал-харюугай үдэшэ» болохо байгаа. Соёлой байшангай ехэ зал соо хүн зон олон.

Индонезидэхи мүнөөнэй байдал тухай, Баруун Германида милитаризмын, шэнэ фашизмын дэлгэржэ байһан тухай хөөрэжэ үгэхэ гэһэн асуудал оробо. Эдэ асуудалнуудта харюусахаяа Алексей Никанорович трибунада гарана. Олон асуудал ороо. Мүнөө үедэ Индонезидэ боложо байһан ушар хэрэгүүд тухай тон тобшоор тогтоод, Баруун Германида шэнэ фашис ёһоной партиин засагай газарһаа дэмжэлгэтэйгээр бии болоод, түргэнөөр боложо байһан тухай тоо, баримтануудта үндэһэлэн нүхэр Пантелеев хөөрэжэ үгэбэ. Тэрэнэй удаа Дүтын зүүн зүгтэхи, Энэдхэгтэхи байдалаар, Хитад орондо боложо байһан байдал тухай асуудалнуудаар Н. Н. Крючков, Б. Г. Ширеторов гэгшэд харюу үгэбэ.

Энэ табан жэлэй эсэс багта Хэрэн тосхон ямар болохоб, ямар барилганууд хэгдэхэб гэһэн [...] далда тоб гэмэ харюу угтэба.

Хоёр дабхар гостиница, [...] вермагай шэнэ байшан, 140 [...] гэтэй саад-ясли, шэнэ больн[...] 80 хүнэй нэгэ доро эдеэлхэ [...]лово, Горхоной һургуулиин [...]нэ байшан болон бусад хэдэн [...]нэ байшангууд Хэрэн тосхо[...] шэмэглэхэ юм.

КОНФЕРЕНЦИ ҮНГЭРГЭГД[...]

«Знание» бүлгэмэй айм[...] эмхиин конференци Хэрэн [...]хондо һаяхан болобо. Арад [...] дунда эрдэм ухаа дэлгэрү[...] хэрэгтэ хабаададаг эдэбхит[...] Түнхэнэй интеллигенциин т[...]лэгшэд энэ конференцидэ с[...]раа.

— Тоосоото үе соо 158 [...]шүүдтэй 11 эхин эмхи ба[...] һаа, мүнөө 235 гэшүүдтэй эмхи болотороо олошороо. Ү[...]һэн жэлдэ «Знание» бүлг[...] гэшүүд ехэ эдэбхитэйгээр [...]хэл, лекци уншажа, парт[...] организацинуудта горитой т[...]лажа үзүүлээ. Тэдэнэрэй хү[...]нёондо эрдэм ухаанай элдэб [...] баринуудаар 4 мянган ле[...] уншагдаа гэжэ элидхэлшэ Ж. Халударов хэлэбэ.

Уншагдадаг лекцинүүдэй [...]хые, научна хэмжээе дээшэл[...]хэ, темын талаар олон янза[...]гохо, хүдөө ажахын экономи[...] үйлэдбэри ба ажалаа эрдэм у[...]най эрилтын ёһоор эмхид[...] асуудалнуудаар, научна ат[...]мын, марксизм-ленинизмын [...]риин асуудалнуудаар лекци[...]дые олоор уншадаг болохо [...] үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

С. БАДМАЕ[...]

ҮБЭЛЭЙ СЕССИИН ШАЛГАЛТА ЭХИЛХЭ[...]

Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай бүхы факультедүүдтэ үбэлэй сессиин шалгалта эхилхэ саг дүтэлбэ.

Нэн түрүүн заочно һуралсалай хэдэн зуугаад студентнэр үбэлэй сессиин шалгалта тушаажа дүүргэбэд. Очноор һуралсадаг студентнэр һаяын үдэрнүүдтэ шалгалтануудаа үгэжэ захалхань. Түрүүлэн биолого-химическэ факультедэй 5-дахи курсын студентнэр, һүүлээрнь бурья[...]һагай 4-дэхи курсын студентн[...] заменуудаа үгэжэ дүүргэд, һ[...]линуудта практика гараха ю[...]

Ленинскэ комсомолой 50 [...] алдарта ойе һуралсалай эрхи[...] дүнгүүдтэйгээр угтахын түлөө [...]дентнэр ехэхэн хэшээл ор[...] гаргана.

В. ЧИМИТ[...]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаанда: «Газар уһанай ээзэд» гэһэн түрүү бэшэг. Табан жэлэй гурбадахи жэлэй эршэтэ ажал тухай информацинууд толилогдоно. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: Баунтын, Хоринн районно партийна конференцинүүд тухай материалнууд. Түрэл орон доторнай. ТАСС материалнууд.

Гурбадахи хуудаһан[...] хилын саанаһаа ерэһэн [...]леграммануд. Редакш[...] ерэһэн бэшэгүүд. «Эд[...] үүсхэл—депутадуудай [...]сэн» гэһэн Г. Бадма[...] статья.

Дүрбэдэхи хуудаһан[...] спортын һонин. АПН-эй [...]териалнууд. Соносхол[...]

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД[...]

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-5[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—[...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-7[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-3[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности [...] строительства—61-35, советского строительства и быта—69-5[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, и[...]формации—34-05, общественная приёмная—56-62, машин[...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61

Гор. Улан-Удэ типография Управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-02330. Зак. № 37[...]